

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Égész évre 10 l. — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " — "
Egy hónapra 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr

Felolós szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Egy soros hirdetés 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többi: a
hirdetésnek a szerinti jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg díj min
den külön beiktatást 30 kr

Hajoljanak földig a zászlók!

Irta: **dr. Király Péter.**

Debreczen, nov. 5.

Ma érkezik Debreczenbe Kossuth Ferenc politikai pártunk vezér és a független magyar nemzeti állami eszmének első harczosa . . .

Ha Kossuth Ferencben senki más nem tisztelhetnénk és ünneplhetnénk, mint a halhatatlan emlékü s örök dicső politikusnak és kormányzóknak természetes utódát, ha semmi más az ő egyéniségevel egybeforvva nem látnánk csupán csak egy, tetteinek halhatatlanságát a történet ércztábláira véső csoda-teremtésnek szent nevét s az avval együtt jelenkező varázst, mely mint a legodább tiszteletnek, bámulatnak és hódolatnak eibüvölő ideális érzete uralni fogja minden időben a magyar nemzet lelkét . . . ha csupán csak ilyen elvont s a gyakorlati élet politikai kérdéseitől független erkölcsi kötelesség parancsolná is hogy szeresd és becsüld oh nemzetem világra szóló dicsősséged egyik leghatalmasabb alakjának fizikai utódát; — pusztán csak ez a szellem és felfogás is elég lenne ahhoz, hogy Kossuth Ferenc ünnepélyes megjelenésére megperdüljenek a dobok s ezek és ezek ajakán felzúgjon az «Éljen!» kiáltás, meghajoljanak a

zászlók, tiszteljenek a katonák . . . s minden igazán érző kebelben örömtől és lelkesedéstől megdobbanjon a szív!»

De itt egy halhatatlan emlékü apának egykori dicsősségéhez méltó küzdelemben magát nemesen kitüntető gyermeke jelenik meg ma közöttünk, — itt egy, a mai nehéz politikai körülmények közt dicső apja szellemében lánglélekkel és fáradhatatlan buzgalommal küzdő nagy hazafinak tiszteletet érdemlő személyét üdvözölni csoportosul zászlók alá a magyar, — itt ma nemzetünk hagyományos legszentebb czéljának megvalósításáért nehéz harczban álló vezérférfi látogatását fogadjuk, — ki megczáfolatlan érveivel megacézolni jött erőnket, kitartásunkat, buzgalmunkat és törhetetlen hűségünket azon czél megvalósításáért, melyet e — szavakban megtesítve imádunk: «Magyarország legyen független és szabad, mert e nélkül boldog nem lehet — soha!»

Nemzetünk történetének lapjaira olyan sok dicső hazafi és halhatatlan hős emlékezetét jegyezte föl aranybetűkkel a kegyelet, a kik a hit-, szabadság és nemzeti becsület ádáz küzdelmeiben elvérzettek, mint megannyi apostol! . . . Nem tudom én, melyik volt ezek közt — évszázadokon keresztül — nagyobb és dicsőbb . . . de az

összehasonlítás művészetének minden eleményességét gyarlónak hiszem arra, hogy a **Kossuth** név és az avval egybeforrt világra szóló dicsősség ellenálhatatlanul ne ösztönözze a történelmi nagyságok legszigorubb ítélő mesterét is . . . az ő iránta érzett kegyeletnek legékesebb hálaadása gyanánt, sirjára helyezni a hazafiai érdemek első koszoruját! — Ugyanazon virágos kertben növel a népek sorsának gondviselő Istene egy másik koszorúhoz is virágokat s zöld leveleket, hogy hálára kötelezett utódaink majd a te sírodra helyezhessék azt, ha győzelemre segited azt a zászlót, melyen »**függetlensége**« és »**szabadsága**« mint legszentebb törekvése van felírva — hitvány szolgaságot s gyáva meghunyászkodást lelke minden nemes érzetével megvető és utáló magyar nemzetednek, mely ma e szent küzdelem napjaiban téged tisztel és bálványoz az egyenlők között első gyanánt: **Kossuth Ferencz!**

Vezess bennünket az erény, a szep-
lőtlen politikai becsület és megvesztegethetetlen hazaszeretet utain s mi lélekben, akaratban és érzelemben gyűnyé forvva követünk utolsó csepp vérünk kipatakozásáig: **Kossuth Ferencz!**

Vezess bennünket a magyar nemzet szabadságának s függetlenségének kivívásáért akár a tomboló

A halál problémája.

— A Debreczen tárczája: —

Irta: **Feszl Géza,**

Kedves öcsém! Csodálkozol ugy-e bár, hogy ilyen nyílt levélben taglalom azt a témát, amely ma mindenkire, de első sorban reánk nézve aktuális. Csodálkozásod azt jeleníti, — és ebben igazad van — hogy a gyász nem illik oda a mindennapi élet piacára. A fájdalom olyan, mint a remete: elszigetelve él. A remete sejt és érzi, hogy nem teheti lelkivilágához hasonlóvá a nagy világot s nehogy ő is beleolvadjon a közös hangulatba, inkább elzárkózik. Az a meleg érzes is, mely a fájdalommal együtt fakad, nem teheti melegebbé a köznapi élet atmoszféráját, hanem ezzel vegyülve saját melegségéből veszt, végül megfagy és meghal. A némaság: a fájdalomnak lélekfenntartási ösztöne.

Hanem azért még síres egészen igazad. Az elmúlt időknek az a szelid alakja, aki a mi lelkeinket örökös gonddal és soha nem szünetelő szeretettel ápolta, formálta és nevelte, az áldozatkészség ez az kiapadhatatlan forrása, az önzetlen szeretetnek ez a koporsóba zárt csodája — a mi boldogult édes anyánk kell hogy mi bennünk éljen és hogy lelke jellemző vonásainak halvány másolatai általunk másokban is reagáljanak. Kell hogy úgy éljen tovább, — amint a szentek emléke él!

Csak az én gyöngösem lesz tehát oka, ha másokban nem ébred fel az ő emlékéhez

teljesen méltó gerjedelme a tiszteletnek . . . de ha egy-két gondolatom talán mégis szétrepül és végigrezeg a távolállók lelkében, ha egy-egy idegen szív dobogása mégis meghódol az ő emléke előtt, ugy ez nem lesz más, mint igazság az eszmék régiójában — mert hiszen ő rá nézve a szenvedő idegen: sohasem volt idegen,

Előre bocsátottam ezt a szubjektivitást, mely nem hitelesen, de igazságosan rajzol, hogy elriasszam azokat, akik csak a hivatalos igazságokban hisznek és mindig objektív gondolkodznak.

Vajjon csakugyan ismeretlen rejtély-e a halál?

Az idők szelleméből kiolvasható a választ; a múltból az »igent«, a jelenből a rejtélytagadó nemet.

Valamikor, régen, a sötétség korában, midőn minden kizárólag a vakhit fanatikusaira mo-olygott a világító napsugar, a csodáknak, a rémes hiedelmeknek, a lélek-barangolásoknak idejében, midőn a dajkamesék hitelt nem ingatta meg sem a tudás, sem a tapasztalás, — akkor igen is borzalmatok ébresztő rejtély volt az ember előtt: a test életműködésének zárópillanatát követő állapot, vagyis a halál.

Háromszázhatvanöt körül a borongós november egy napját sajátította ki a szükmarku kegyelet az élők életkedvének jogköréből — és a holtak emlékének szentelt.

E hűvös őszi napnak hideg éjszakáján

Lapunk mai száma 12 oldalra terjed.

rendesen ül a kőd, szünetel a nyirkos eső, itt-ott már hópelyhek is röpkednek a levegőben és az égbolt ezer szemével hidegen tekint a fekete éjszakába burkolt nedves földre. Ekkor — (a mult idők szellemének hangulata szerint ez mind igaz!) a sírom és fájdalom reszkető hangjait tolmácsolva sírok között barangol az őszi fuvalom, és éjfélok, midőn a torony órája kong, éjféli misere gyűlnek a temetők csendes lakói és a sírkertek halgató vagy romba dől kápolnáiban régen elhalt lelkészek lépkednek az oltár elé. Maghalt lelkipásztorok ajkai susogják tempón, éretlen, hangtalan szavakkal: Dominus vobiscum!

Csontváz sekrestyések rebegik rá, hogy: et cum spiritu tuo . . . Fehér leplekbe burkolt komor, szögletes, érzéketlen, borzalmas és élettelen rémalakok, a halál szubordinációjának erőltet rabjai és engedelmes alattvalói ajtatos hívek gyanánt hallgatják a misét. Szemgolyók nélkül révedező szemüreges szegeződnek az oltári szentség felé és morajtalanul, de suhogva mozduknak meg az élettelen hívők, midőn a bűnbánó vezeklés jelzőszavára, a mea culpa kerül a sor. Ezalatt odakünn a néma és rejtélyes temetőben megnyílt sírhalmok körül lámpák és gyertyalángok pislognak és lobognak fölfelé a fekete éjszakába és az üresen váró sírgödörökben frivol játékokat üznek egymással a lobogó lángoknak futó árnyékai.

Mise végeztével, az Amen szó után leszerel a pap és a segédkező sekrestyés és a

harczok zivatarába s nem lesz közöttünk egyetlen egy férfi, a ki ajakán nevednek áldó imádságba foglalásával föl ne áldozná életét a — honért!

Vezess bennünket dicső Apád szel-lemében, a ki: „ha még egyszer azt izeni...“ az árulás, cselszövés és politikai gazság minden gyászos alakjának aljas homlokára vérbetűkkel írjuk fel ezeket a szavakat: **»Ne bántsát a magyart!«**

Ilyen érzelemtől áthatva tárjuk üdvözlő ölelésre örömtől reszkető karjainkat, hogy hazánk szabadságát s függetlenségét imádó lelkünk isteni buzgal-mával köszöntsük személyedet úgy, mint közöttünk a hazaszeretletben egyenlők között az »Elsőt!«

Most pedig tisztelegve hajoljanak meg a zászlók, perdüljön meg a dob, harsanjon fel a kürt s zugja menydörgő hangon ezer és ezer ajak:

Éljen a független Magyarországnak??

Éljen Kossuth Ferencz!

BELFÖLD.

Rémes hír hozta izgalomba a főváros minden köreit, az ti: hogy a király ellen Gödöllőn merényletet követtek el. A hír a király-asszony meggyilkoltatásának lesújtó hatása föl még fel nem ocsudott közönségben, majdnem hiteltre talált. Kérdés ült minden arczon: Igaz-e a hír? de nem tudott senki reá bizonyos feleletet adni; pedig a szerkesztőket, miniszterelnököket, főkaptány-ságot, még a képviselőházat is ostrom alá vették a feleletért, a hova szintén elhatott a hír és kínos bizonytalanságban vergődtek. — Csak délután jött aztán a megnyugtatás, hogy az egész csak a k l á r m a volt s abból keletkezett, hogy egy ügynök lóhaton akart a

megholt hívek hosszú sorokban vonulnak ki a kapornából, végigbandukolnak és végigson-nak a temetőnek ki és beszögellő utvesztőin, kiki visszatér a saját sírhalmához, visszahe-lyezkedik hideg nyugróheiyére és a bezáruló koporsóra ismét ráborul a sírgöröngy. A torony órája egyet kondul, a virrasztó gyer-tyalángok kialuzznak... felülről pedig a hideg tekintetű csillagok reszkető fényvel nezik a temető látományát.

Ilyen a hatottak otthona. Ilyen rideg és borzalmas existenciát nyújt a halálnak rejtélyes birodalma a mult időknék szellem szerint. Hiányzik ebből az otthonból a test és lelek melege, de benne van az, amitől az élő elme absztrahálni nem tudott, benne van az akció, az időnkénti c-elekvés, a merev mozduatlanságot fölcseserelő kivetes mozgás, a szerveitől megosztott emberi test életműködésének rémes im-ációja a mozgalmás élet és nyugalmas halál egyesítéséből közös képéket teremtő fantáziának látományai.

E borzalmakat ebresztő felfogásból lassanként és idővel kibontakozott a mozgóemberi szellem és fürkésző tekintetével vizsgáló a régmúlt időkre és az ujkor hideg tudománya a klasszikus ókornak meleg srzéséktől áthatott művészi felfogásával egyesült.

A klasszikus görög kor felfogása szerint a csontváz, de sőt aem is egy, hanem két alak által válik szemléhetővé a halál fogalma. A kettő közül csak az egyik ebresztí föl a feleletet, a szájalmat és az idegenkedést; az a kegyetlen tekintetű és vigyorgó arczu furia, aki vadaiati körmökkel és marczangoló fogakkal ráveti magát a haldoklóra, hogy kiragadja őt az életnek csillagokkal díszített a torából és az alvilágnak napfénymentes

gödöllői parkba tolaodni, a kit aztán el is fogtak.

KÜLFÖLD.

Kitschener vezérőrnagynak, akit pasának is szoktak czimezni, O n d u r m a n i győzelmét mily nagyjelentőségűnek tekinti az angol nemzet, leginkább mutatja az, hogy most Londonban lete alkalmából általános ünnepeletés tárgya s egész lelkesedéssel veszik körül s vetélkednek egymással az előkelőségek, hogy kinyerjék tőle meghiva-saik elfogadását.

Sir Herbert Kitchener vezérőrnagy elfogadja a Kartum és Aspail lordja czimet. Jelenleg Rall nevű régi barátjánál lakik a Belgrave-Squaren, ahol egymást érik a latogatók. A legutóbbi szombaton Salisbury lord hívta meg hatfieldi pompás birtokára, ahonnan este Balmoralba utazott és mint a királynő vendége időzött ott szerdáig. Mikor a győző Dowerbe érkezett, már várt reá a királynő sajátkezű meghívó levele, melyben a királynő azt mondja, hogy Anglia büszke Kitchener nevére.

Azóta egymást érik a tiszteletere rendezett ünnepelek. Ezek közt első volt a halkereskedők bankettje, pénteken pedig nagy fogadás lesz a Cityben és ekkor fogják át-nyújtani neki a diszpolgári oklevelet. Egy angol újság azt írja, hogy Kitchener lord gyenge egészségi állapota miatt korlátozni akarja az ünnepeletést, mert nem képes eleget ienni a meghivasoknak, melyekkel az ország minden részéből elhalmozzák. Sok város ünnepeleket akar tiszteletere rendezni, majd az egyes tisztí kaszinók hívják meg, hogy legalább egyszer étkezzék bajtársai között, azonkívül sok apa kéri a keresztapai tisztségre, amit, ha el nem fogad, az esetben arra kerik, engedje meg, hogy az újszülött fiucs-kát az ő nevére kereszteljék. Minden igazán elragadó nyilvánulása a népszerűségnek és a népkegynek, de az ünnepeltre nevezte igazi teher, kiváltkép Kitchener lordra, aki nem akarja magát hősnek feltüntetni.

birodalmába szállítsa alá. Csak az átmenet stadiumában, az agóniának perceiben rémes és fájdalmas a halál, ezután nyugodtan mosolygó géniusszá válik, ez váltja föl a gyöt-relemnek furiáját.

Nem borzalmat gerjesztő torzalak, hanem az alomnak Hipnosznak ikeatesztvére az, kinek karjaiban a halott mindvégig csöndesen pihen.

E felfogásból hiányzik az a kicsinyes gondolat, hogy a haldokló ajkáról mint madár, mint pille, vagy mint felhőfoszlány röp-pen el a lélek, hiányzik az is, hogy a halott korszoban gyűjtő az érte huló könnyeket, hiányzik a hallgatag éjszakákat megnépesítő titokzatos körmelet az egyes halottak szelle-mének barangolása, varromok temetők és ódon kastélyok körül.

A halálnak illeten felfogása az ujkor kutató szellemének következtetéseiivel ho-mogén.

A modern kor, mely a lehetőség szük határain belül végignyomozta az anyagnak titkait: biztos konkluzió gyanánt állja elénk azt az alapvető gondolatot, hogy küzdés, mozgás és melegség az élet, hidegség nyuga-lom és pihenés a halál.

Sőt az oknyomozó bölcselkedés a halalt mint ismeretlen x-t nemcsak áthelyezi az ismeretes és rejtélymentes állapotok közé, de sőt még az egyéni tapasztalásra nézve is hozzáférhetővé teszi: az életidő határain belül.

Minden élőnek nemcsak fogalma van a halálról: de mindenki már keresztül is ment egyszer rajta.

A nemlét birodalman evezünk át egészen a böcsőig és így a nemlétnek nem a kezdete kezdődik, hanem a folytatása ismét

Színház.

Heti műsor:

A jövő hét műsorát a színház igazgató-sága a következőkép állította össze:
Vasárnap délután: Aranylakodalom történeti látványosság.

Este: Száraz kenyér, szinmű.

Hétfőn: ugyanaz.

Kedden: a Stomfay család, szinmű. Irta Csiky G.

Szerdán: ujdonságul »Bohém élet«, szin-mű, 5 felv.

Csüörtökön: ugyanaz.

Pénteken: Mártha. Opera.

Szombaton: ugyanaz.

Vasárnap: 13-án d. u. leszállított hely-árrakkal: Ket huszár, egy baka, bohózat; — este rön-des helyárrakkal »S t r i c k e«, nép-szinmű.

Bernardo Montilla. Drámai előadás —

üres ház. Hja, ma az emberek úgy gondol-kodnak, hogy nem azert megyünk a színház-ba, hogy szomorkodjunk, hanem azért, hogy ne vessünk, mulassunk. Ezért történik meg aztán az, hogy meg valami silány alkotásu, sikamlós bohózatot és operettet zsufolt haz nézi, addig a komolyabb tartalma darabok előadása alkalmával alig lehet közönséget látni a színházban. Pedig csakis ezekből a mélyebb tendenciájú darabokból, melyeknek alakjai tényleg léteznek, közöttünk mozognak, ismerhetjük csak meg az életet a maga való-ságában.

Ilyen Echegeyaynak kiváló darabja, mely tegnapelőtt este került színre. A kitűnő, sza-batos előadás csak fokozta a kevés számú intelligens közönség élvezetét. K o m j a t h y mindvégig kifogástalan alakítást nyújtott s rászolgált a sűrűn felhangzó tapsokra.

Gyönyörű jelenség volt a szinpadon K o m j á t h y n é (Ines). F á i Flóra (Lujza) alakításáról is díszérettel kell megem-lekezünk.

O d r y Árpád Ricardot a szerző in-tentiója szerint játszta. Örömmel csodáljuk ennek a fiatal, kezdő színésznek a haladását, mely, ha ily mértékben tovább is fokozódik,

lódik a koporsó párnáin. Ez az univerzumban a jogfolytonosság. A nemlétnek véghetetlen multja és jövője közé van beékelve az élet, az arasznyi lét. Egy keskeny földnyelv az két óceán között.

Miért lenne más az ön-udatlanság jö-vője, mint annak a multja volt? Az a ké-pesség, melyet az élet á, az erző ideg, a mozgó agysejt, a következtető gondolat azt sugják hogy egyik olyan, mint a másik.

Mi bántotta ezt a most élő nemzedéket akkor, midőn Nerók és Kaligulák pusztítottak a keresztnek hívei, midőn szent Bertalannak éjszakáján protestánsok piros vére ugy deko-rálta a fekete gyűlölködést, mint a hajnal hasadása a sötét éjszakát? Mi bántotta a földfelület jelenlegi bolygót, midőn a római trium virátus megdőlt, midőn Julius Caesar Tompejusnak szobra előtt és Brutus tőre alatt elvérzett?

Semmi! Épenséggel semmi! Nem kellett páncél az erzelem számára, nem kellett paizs, nem kellett enyhítő gondolat a fájó gondolatok ellenében: nyugodtan pihentünk édes mindnyájan a nemlét ölen.

Ugyanilyen jövendőt biztosít számunkra a halálnak éjszakája, mely zavartalan lesz akkor is, ha ismét visszatérnek a föld felüle-tének régen l-zajlott véres napjai és ha ismét megárad az emberi nem történetének két végtelen folyója: a könny s a vér. Ha pedig majd kimerült az időnek, ennek a fikciónak belső tartalma és az anyagnak el-változásait a benne rejlő erő nem folytatja tovább, akkor válik majd valóra a tradiczió-ból merített remény, az a mosolygó gondo-lata a szive kincsétől megfosztott embernek, hogy — fölírjadunk.

egy szép jövő dicsőteljes reményével kecsegteti.

Kiss Irén (Julia), Bartha (Ganzalo) és Rubos (Enrique) kis szerepeikben is hozzájárultak az előadás sikeréhez. A rendezés kiválóan gondos volt. f. m.

Koldusdiák. Miflő c k e r anny sikert aratott szép operettjét megint csak a bérlők törhetetlen hada hallgatta meg. Az idén általában mintha hanyatlóban volna a színházlátogatási kedv s azt kell hinnünk, hogy a napi bevételek arányszáma a tavalyinál és harmadavénél jóval c-ekélyebb lehet.

Különösen a régi, gyönyörű operettek csekély látogatottságán csodálkozunk. A debreczeni közönség koloratur-énekesnek tekintében el van kényeztetve s nem hajlandó azokat elfogadni, kiket hivatalosan ilyenekké minősítünk. — Valljuk meg őszintén, hogy **Ruzsinszky Ilona** nincs és valószínűleg nem is lesz pótolva. — **Sugár Aranka, Juhasz Ilona, Thurzó Ilona** és most **Leopold Francziska** mind csak ezt az igazságot juttatják eszünkbe. S az igazgatóság is elismeri az alllás jogosultságát, midőn azt, akit tavaly koloratur-énekesnő gyanánt akart elfogadtatni, az idén karvezetővé teszi.

De **Leopold Francziska** sem az a művésznő, kit a könnyed operettek muzsája csókolt volna homlokán. Nagy stílus operákban, vagy oly szerepekben, mint a «Hoffmann mesé»-nek hármast nő-alakja, nagyon elfogadhatót nyújt, de vigoperákban s könnyed operettekben aligha, annál inkább, mert eddigi fellépései után biztosan megállapítható, hogy hangja az alsóbb registerekben nem kiváló. A többi szereplőkről teljes dicsőretekkel kell megemlékeznünk, különösen **Serfőzi Zséniról**, ki nagyon szép haladást tanúsít s mozdulatai is mind természetesebbekké lesznek, éneke is igen csinos. **Mezey** is jól bevált **Janiczky** szerepében. Vajha a vezetőség meghallgatná **Sziklainak** a színház fűtéséről elhangzott kupléját.

— a —

Bohém estély.

Régen volt, talán igaz sem volt, mikor a színészek, újságírók, művészek és műbarátok, vagyis az ugynevezett bohémek hetenként egyszer összejöveteit tartottak, melyen elfelejtve but, bánatot, pajzán jókedv, vidamság és eleveenség uralkodott. Azonban a kedélyes esték valahogy megszűntek s azóta csak azoknak kellemes emléke maradt meg. De most íemét megújulnak az összejövetelek, a melyre az aláírásokat már nagyban gyűjtik. Az ívet mindenki örömmel írta alá s így az első bohém estély, melyet holnap színházi előadás után az Angol királyné egyik termében tartanak meg, előreláthatólag fenyesen fog sikerülni.

Az estélyre már ki is bocsátották a meghívókat, melynek felmutatása mellett lehet csak az estélyen részt venni.

Az eredeti, szerfelett mulatságos és ölletes meghívó a következőképpen szól:

Meghívó.

Komédiások, nagyszájú újságírók, nyomorult kritikusok, minden czigánynépségs, szemenszedett könnyelmű fráterek.

estélyére,
amelyet

Bohém estély

czimen társas vacsorával és nagy dérral-durral az Angol királynőhöz czimzett lebu egyik odujában fogunk megülni.

Tájékoztató:

A Berzi csapszékében rendezendő botránybau nem vehét részt, a ki barátai biztatására kötetet adott ki, vagy akár kiadni.

A ki barátja a viznek és a rossz viczciznek.

Akinek pénze lesz és hitete nincs.

A ki tehetségesnek képzelet magát s azt hiszi, hogy ő találta fel az akontót.

A ki sokat ad és keveset ígér.

A ki korán kel és nem későn fekszik le aranyat lel és nem zabot hegyez!

A ki azért született, hogy éljen s nem azért él, hogy egyék és igyék.

Megjegyezzük, hogy kiadása nem lesz s-nkinek, de bevétele annál több, kivéve Hauer Berzst aki eskü és sapka alatt ígérte, hogy rossz ki-zolgálaról, komisz ételekről és bícskanyító italokról gondoskodni fog.

Tisztelt czimedet leborulva kérjük, hogy a komédia kedvéért rugjon be, hogy annál könnyebben kirughasson a hámból.

A botránycsinálók.

Figyelmezteté! A kalucsnikat, velocpédet és verseket tessék otthon hagyni; az ütőszközöket mint botot, kártyát és tollat a portánál tessék lerakni.

Felesleges bohócnak öltözni. Az örök világosság és az Auer lámpa fényeskedjék mindenkinek.

Másnap pedig mindenki nyugodjék ágyban és békében.

A jubileumi diszelőadás. A debreczeni színészet százéves jubileumának méltó megünneplésére lázasan folynak a munkálatok. A rendezéssel Komjáthy Janos színigazgató biztatott meg ki a programot már összeállította. A diszelőadást Kőrösy Kálmán dr. prologja nyitja meg. Ezt követi Kisfaludy Karoly Fősvény című egy felvonásos vigjátéka. Utána Jókai Mór Könyves Kálmán című drámájából egy felvonás, Erkel Ferencz Hunyadi Lászlót. című operájából egy felvonás, Tóth Ede Fala rossza című népszínművéből egy felvonás. A diszelőadást Herczeg Ferencz Dolovai nábob leánya című színműve egyik felvonásával fejezik be.

Színházi hír. Vasárnap d. u. az Aranylakodalom meg, tekintve ezen színmű hosszú voltát, az igazgatóság az esteli előadás kezdetét 7 és fél órára tűzte ki, amelyre ezuton is felhívjuk a t. közönség figyelmét.

Egyházkerületi közgyűlés

November 4-én már az érdeklődés alabb szállása látszott meg az egyházkerületi gyűlésen, mind a jelenlevők számát, mind a tanácskozás menetét tekintve.

Hosszasabb beszéd és eszmecsere folyt azonban a felett, hogy az egyházkerület által kiadott könyvekből befolyó jövedelem minő czelokra fordíttassék.

György Endre, Kiss Albert, Széll Kálmán, Thaly Kálmán orsz. képviselők hozzászólása után a tanítónképző fenntartására fog az Kiss A. javaslata szerint fordíttatni.

A tanügyi bizottság utasított, hogy rendszeres, jelentést nyújtson be arra vonatkozólag, hogy mely könyvek használtassanak az iskolákban.

A szatmári felsőbb leányiskola alapszabályzatában beálló változások felett folyó vitában **T. a b. a j. d. y. Lajos** ref. lelkész, **Kiss Albert, György Endre** vettek részt, mely után a marmaros-szigeti lyceum tápintézetére vonatkozó jelentést olvasta fel **Zsigmond Sándor** főjegyző.

Vincze József földesi tanító olvasókönyve felett, melyet az alsószabóc-i egyházmegye felvételni kér az e. ker. kiadványok köze — azt határozta a közgyűlés, hogy szerző művét küldje be megbirálás végett.

Ablo n c y Pál n. váradí s. lelkész kérvénye tényleges szolgálati ideje közze eső szolgálattal be nem töltött idejének beszámítását illetőleg nem teljesített.

Talán az egész közgyűlés menetére legjellemzete-ebb ügy volt a t. füredi népiskolák ügye, amennyiben az egyházközség iskolai államosítását akarta, amelyre nehéz anyagi viszonyai miatt is nagymértékben volna kényserítve s talán az időjelét megértve az állami iskolák által inkább emelkedőnek tartja a közoktatás fontos ügyét, mint a felekezeti szegényes körülmények közt, ami egyszersmind az 1848. tc. végrehajtásához is közelebb vinne.

Az e. ker. a t. füredi egyház óhajtatásába nemcsak nem egyezik bele, hanem még felterjesztést is határozott a közokt. miniszterhez, hogy a tanfelügyelőket utasítsa az egy-

ház autonómiájának tiszteletben tartására s óvakodjanak a felekezeti iskolák államosítására c-ábitgatásoktól, amelyek az egyház veteményes kertjei még oly helyeken is, ahol a gyülekezetek elég erősek a felekezeti iskolák fenntartására.

Valóban nem tudják tehát az egyházak tájékozni magukat, hogy nehéz anyagi helyzetükben, amilyenben van a t. füredi is, más mód nem is kínálkozván az 1848. XX. tc. végrehajtásával adós államkormány segítségét fogadják e el, vngy önerejük csekélysege mellett kinezák magokat és talán az iskola ügyet is a felekezeti iskolák hagyományos fenntartásával. Nezetünk szerint: ez a kormány iránt bizalmatlanságot hord magában és bizonyos mérvben meg kérdésessé is lehet tenni, hogy ésszerű-e csak a nemzetiségi vidékeken felállítását szemlélni az állam-skoláknak, a magyar vidékekre pedig be nem eresztvén azokat ki is zárni ref. népünk közül azok jótékonyágát.

E kérdés által támasztott hatás alatt vesztett ügyének kellett ienni aztán B. J. nyiregyházi lelkésznek is, aki megkapta a szigorú utasítást, hogy a nyiregyházi főgimnáziumban — ahol a ref. növendékek közel százát megütő számmal vannak — a vallás t nitást teljesítse a mit mindedig elmulasztott különbeni fegyelmi vizsgálat terhe alatt, mert ez elebb való, mint Debreczenben special kollegiurak tartása.

Az egyh. kerületi gyűlés tegnap csak ugy érhetett véget, hogy a hétralevő ügyeket d. u. letárgyalták.

Az elnököknek a gyűlés tapintatos vezetéséért **Szél Kálmán** mpndott a gyűlés tagjai névében is meleg erzessel megillető köszönetet.

Sz Gy.

H I R E K.

* **Értesítés.** Mély tisztelettel értesítem Debreczen szab. kir. város közönségét, hogy főiskolánk konvictusa részére a szokásos őszi segélygyűjtés a reánk jövő szerdán s következő napokon (november 9, 10, és 11. napjain) fog megtörténni. — Sok szegény tanulónk van, a ki támogatást még a szülei háztól sem nyer, Kérésünk az: ne legyünk terhére senkinek a nehéz viszonyok daczára sem. A legcsekélyebb adományt is szívesen vesszük; küldőteink a legkissebb összeget is köszönettel fogják nyugtázni. Tisztelettel: az ev. ref. főiskola akadémiai igazgatója.

* **Isteniszteletek.** A holnapi ref. isteniszteleteken egyházi beszédeket tartanak: Nagytemplomban: Dicsőffy József, kistemplomban: Békely Lajos, új templomban: K. Tóth Kálmán, ispotály templomban: Mitrovics Gyua. A z é g. e. v. t e m p l o m b a n holnap d. e. 10 órákor Materny Lajos tart isteniszteletet.

* **Színészeti kiállítás.** A kolozsvári Nemzeti Színház egyik bájos tagja, Margó Z-lma kedves hangu levelet intézett a rendező bizottsághoz, amelyben kellemesen emlékezik vissza a Debreczenben töltött időkre és jelenti hogy a színészeti kiállításra több tárgyat fog beküldeni. Bényei István az országos színészegyesüle: nyugalmazott igazgatója pedig beküldte az 1890. évi színészeti kiállítás összes fénykép-felvételeit.

* **Villamos vasut Debreczentől Nagyváradig.** Debreczentől Nagyváradig vezető villamos üzemű helyierdekű vasut: amelyre vonatkozó építési, üzletberendezési és engedélyezési tárgyalást — mint már említettük — október 28-án tartották meg a kereskedelemügyi miniszteriumban Debreczen város belterületén kiindulva Mikepércs, Hosszu Pályi, Szalmastanya, Sóstó-fürdő, Pocsaj, Eszlár, Kis-Marja, Nagy-Kereki, Nagy-Szántó és Kis-Szántó községeket érinti s Nagyvárad szabad királyi város belterületén végződik. A

vasut ezenkívül a Magyar Államvasutak debreczeni, valamint nagyváradi állomásaival szárnyvonalak segítségével költetnek össze. A 67 kilométer hosszú helyi érdekű vasutat szabványos síntávolsággal tervezik és villamos üzemi földfeletti áramvezetékű rendszer szerint lesz berendezendő. Az egész hálózaton szükséges erőt a pocsaj eszteri állomás közelében létesítendő központi áramfejlesztő telep fogja szolgáltatni. A vonatok a kültekken 60 kilométer sebességgel közlekednének. A villamos vasut tényleges építési és berendezési költségeit 4.215.000 forintban, vagyis kilométerenként 62.817 forintban állapították meg. A vonalon 14 állomás és 30 órház lesz, továbbá a Berettyó és Körös folyók artereiben is számos műtárgy és ezek között egy nagyobb nyílású Berettyó-híd is létesítendő. — A villamos helyi érdekű vasut üzemet önállóan fogják kezelni. Az engedélyokirat tervezete szerint az engedélyesek kötelesek az építési tervek az engedélyokirat mellékletétől számított hat hónap alatt elkészíteni, a pálya építési munkáit év alatt befejezni és a közforgalomnak átadni. Kötelezettségek továbbá engedélyesek arra is, hogy a kereskedelmiügyi miniszter rendelkezése minden kartalanítás nélkül második sínpart építési tartoznak arra az esetre, ha az engedélyezett vonal tiszta üzleti jövedelme a 10 százalékot meghaladná.

* **Kovács József** a debreczeni ev. ref. egyház nagyrdenű ügyese, a létesítendő bölcsészeti fakultás javára eddig nyújtott adományát ma újabb azzal növelte, hogy mint a debreczeni ügyvádi kamara tagja, 10 frtot fizetett be a Collegiumi pénztárba a nevezett célra. E ismeres illi az adományozót. Vajha a szép példát másokat is föllekesítse, s főként kik az ügyvádi kamara ivén a áított öszszeggel hátralekban vannak, sietnének a befizetéssel.

* **Varkonyit elítélték.** Az esküdtsek Varkonyi Istvánt, a hírhedt Földmivelő cz. lap volt szerkesztőjét és szociálista agitátort két rendbeli becsület és etés vétsége s két rendbeli osztálygyűlésre igazgatás miatt **tíz havi fogházra** és négyszáz frt. penzbírságra ítélték. A másik varkonyit és Schmittet felmentették.

* **Lopás** A Simonyi utca 24. sz. ház udvaráról tegnap a szarítás végett kített ruhák közül nagyon sokat elloptak. A tettesek Molnar Zsuzsanna és Fekete Józsefné a lopott ruhákat ma a zsibvásáron arusították. E i c h m a n Samuelné és Blum Éva karokul tak azonban megismerték a lopott holmikats elfogattak a tolvajnöket, kik a lopást a rendőrségen beismerék.

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet Debreczenben e hó 6-án, vasárnap délelőtt 10 órakor, Hajdúvármegye székházának nagy tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlésnek egyedüli tárgya az alapszabályok módosítása lesz, mely a szövetkezet tagjairól nevezve több igen előnyös változtatás fog előidezni. Amint megbízható forrásból értesülünk, az intézet buzgó igazgatósága élen R a s o Gyula kir. tanácsos, alispán elnökkel — odatörekszik, hogy a szövetkezet tagjainak — a törvényes határokon belül — a legmészebb menő kedvezményeket nyújthassa. Ezek között mezeimre méltónak találjuk például azt, hogy az eddig a késelemzőknek számított mulasztási illetéket felére szándékozik leszállítani ha — s ezt hisszük — a közgyűlés elfogadja. Mi a nagyközönség érdekeit tekintve közöljük ezen különben is megemlésezt méltó dolgot azért, hogy azok akiket érdekel minél számosabban jel-hessenek meg a közgyűlésen s nemes elhatározásban támogassák az igazgatóságot. Azok számára pedig kik gátolva lesznek a megjelenésben hétfői számunkban részletes tudósítást fognak adni a közgyűlés eredményéről.

* **Köszönet a debreczeni dalegyletnek.** Az olasz colonia megleghanú levelet intézett M a r k Endrehez, mint a debreczeni dalegylet érdemes elnökéhez. A levélben köszönetet mond a dalegyletnek, hogy a még majus hó 17 én Konstantinápolyban az olasz cobb

nagytermében tartott jótékonyezélu hangversenyen közreműködött. A köszönő levél olasz nyelven van írva.

* **Adományok.** Csire családja részére újabb adakoztak: Turai Farkas 1 frt 50 krt, dr. Magos György 6 frt 50 krt, dr. Kola János 3 frt, Tóth Jenő joghagató 10 frtot. Az adományokat illetékes helyére juttattuk.

* **Harmadik magy kir. szab. osztály-sorsjáték.** A harmadik játék első húzása november hó 17. és 18-án lesz és a sorsjegyvasárló közönséget figyelmeztetjük, hogy megrendeléseivel minél inkább siessen, miután a vásárlási kedv a mostani sorsjátékhoz általában igen nagy és a sorsjegykészlet gyorsan elfogy. Különösen felhívjuk olvasóink figyelmét Török A. és Tarsa budapesti bankház hirdetésére, miután a czeg szigoruan pontos és figyelmes kiszolgálásban részesíti vevőit. Azonkívül a szerencse annyira kedvezett e bankház megbízóinak, hogy tudomásunk szerint az I és második jáéknál körülbelül egy millió 500000 korona nyereményt fizetett ki gyorsan és pontosan. Aki tehát szerencsét akar próbálni, forduljon bizalommal Török A. és Tarsa budapesti bankházához.

* **Nyilvános nyugtázás** 88 azaz nyolcvannyelekről, amelyet T a k a c s Gabor ur mai napon a »Debreczen« szerkesztőségénél a »Kossuth szobor« alaphoz beadás végett letett.

x **A kis pipában** (Petőfi-tér.) ma frissen készült turós csusza mellett hurka-estély tartatik, az erre vonatkozó lapunk mai számában foglalt hirdetést olvasóink figyelmébe ajánljuk.

x **Egy jó családból való szép irással** bíró irodát gyakornok helyben termény és gabona irodában felvettük. — Cim a kiadóhivatalban.

x **Áron Miksa** szesz-, ser- és bor-nagykereskedésének irodáját f. evi november 8-tól fogva Simonyi (Kis u) utca 14. számú saját házába teszi át. Bejarat: Szechenyi utca 13-ik szám alatt is.

* **Új találmány.** Legjobb a Fay féle rögtön fúvómű és szepítő arczarem. Nem zsiro-Ártalmatlan! Higanyt nem tartalmaz. Debreczenben kapható Dr. Röthschnek V. Emil és Tamásy-fele gyógyszerárban. valamint a készítőnél Grósz Nagy Ferencz gyógyszeresznél H.-Szoboszon.

Debreczen népéhez!

A mai városi közgyűlésen történt határozat arczába szökteti a vért Debreczen város szabadelvű népének. Megvan gyalázva az a Debreczen, amely 1849-ben az ország szive volt és sohasem is lehet hűtlen az ország érdekét védő parlamenti szabadszólás jogának elismeréséhez és védelméért átérzhető kötelességhez.

Am a határozat itt is megtörtént — Mily módon és kik által nem kérdés — amely az ország érdekéért buzgó parlamenti szabadszólást lánczra akarja verni.

Most nincs legközelebb más teendő, hanem csak az, hogy midőn ma este a szabadszólás felkentje, az ország érdekeinek rettenthetetlen védői: **Kossuth F.** és társai Debreczenbe megérkeznek, a fogadásnál és hólnap a népgyűlésen lehetőleg teljes számban történő megjelenésükkel bizonyítsák be azt, hogy az a határozat, amely ma a város házában kimondatott: nem Debreczen város lözsgyökeres népének akarata sőt azzal homlokegyenest ellenkezik!

Törvénytelenül összeerőszkolt városi közgyűlés.

Debreczen, nov. 5.

Gróf Dégenfeld főispán a mai napon erőszakoskodó törvénytelen eljárásával Debreczen városát Csongrádmegye szégyenpadjára ültette. A főispán urnak ez az eljárása arczunkba kergeli a vért. Nem irigyeljük a dicsőséget, melyet a főispán ur a basáskodása alatt görnyedő hivatalnokoknak és kegyes városi bérlő emberkének vak eszközként való lelkelten felhasználásával aratott. De az eljárás feletti megvetésünk hangján tiltakozunk az ellen, hogy a hozott határozat Debreczen város hazafiasan és tisztességesen gondolkozó polgárságának akarati nyilvánítása lenne.

Az erkölcsi győzelem fölöttlenül az ellenzékét illeti.

Erköcsi győzelemnél lehet-e egyének tekinteni, e mai gyűlésen elért sikerét az ellenzékieknek, kik reámu attak a törvény nyílt megsértésére, reámutattak arra, hogy Debreczen város törvényhatósága a mostanival — nem is régen — egy homlokegyenesen ellenkező feliratan adott kifejezést a maga becsületes hazafiaságának s ma önmagát gyalazza meg Debreczen e határozatával, melyet az előterjesztők meg sem indokoltak csak úgy mint valami vadlatokat beadandó mérget csempésznek be és terjesztenek a gyűlés elé.

A **Mungók** ezek daczára elfogadtak a hat. javaslatot anélkül, hogy egyetlenegy szóval urat adák volna baklövésüknek. Nem védte és párolólag nem indokolta egyetlen ember sem ezt a hitvány javaslatot, mely nagy valószínűség mellett Budapesten üttett össze a báró Bánffy szolgazemélyzete által s úgy küldötték azt le Debreczen nyakára, mint valami ragályos betegséget, hogy megfertőztessék véle a levegőt és a végletekig elmérgezsítsék a szénvedélyek harcát ilyen győzelmet mint a minőt a mai közgyűlésen a főispán ur kierőszakolt — csak leg-halalosabb ellenségeinknek kívánhatunk — mit ér a győzelem ha azt a közszellem megfertőzésével s a politikai erkölcs arczulütésével csikartak ki!?

Győzők! a ti győzelmetek Pyrhus daldala! Az ellenzéké itt az erkölcsi győzelem!

Minden indokolás nélkül egy határozati javaslatot szavazott meg és fogadott el a szerencsétlen szolgahad, mely javaslatban kéri a képviselőházat, hogy akadályozza meg tüzzelvas-al az ellenzékét hazafias munkálkodásában. Rakjon szájkosarat minden szájra, mely a haza függetlenségét és szabadságát hirdeti!

A gyűlés lefolyásáról a következőkben adunk számot:

A gyűlés dicsőségesen basáskodó főispánunk által megnyitvatván — először felszólt:

Kovács Józ sefügyvéd, ki napnál világosabban feltárta a közgyűlés előtt, hogy a gyűlés összehívása törvénytelen és jogtalan. A felirat proponálása után Dicsőffy József szólt fel s a legmelegebb jóindulat hanzjan kéri a közgyűlés azon tagjait, kik az indítványt proponálják, hogy azt vonják vissza s ne szítsák a viszály tüzet itt e város kebeleben polgár és polgár között.

Dicsőffy szavaihoz csatlakozva ramutat a békeszegőkre. Kifejti, hogy az indítvány tullepi a politikai ildomosság hatarait, midőn a felirati joggal visszaelve, megtámadja a

törvényhozás pontjait. Megtámadja a függetlenségi pártot is, melyről azt meri állítani, hogy elenyésző kisebbség. Mi lenne abból, ha betelnék az indítványozók kívánsága és a magyar állam függetlenségéért negyedfelszazadon át harcoló történelmi párt elenyészne? Ez a párt most is a törvény alapján áll, annak megtartását követeli. A törvény fölötté áll a napi politikanak, a melynek általok föl-kavart sarába az indítvány benyújtói a törvényesség eszményét lerántják. A parlamentarizmus oltalmában megakarják fojtani a lelket, a szólásszabadságot. Mi a panaszkodás? Hogy használ a törvényhozás? Hát ki ennek az oka? Mit csináltak hónapokig, míg a kormány nem volt képes munkát adni? Hiszen miért nem lehet a gazdasági kérdéseket megoldani? Mert a kormány nem mondja meg, miképp akarja a megoldást. Nem mondja meg, mert nem akarja a törvényt megtörni.

Debreczen megmondta már, hogy egye-dül a törvényes megoldást tartja helyesnek, mikor egyhangulag hozott határozattal felírt az önálló vámtérület mellett. Hova lett most az indítványozóknak ez a meggyőződése?

Más a törvényhozások tradíciója, nem a hasonló indítványok tárgyalása. Más debreczeni is, ahol nem is olyan nagyon régen váltva együtt dolgoztunk a szabadság igazi érdekei mellett. Akkor ugye bizony kedves volt ennek az elenyésző kisebbségnek a segítsége! De mi elvékért harcoltunk akkor is, most is azok tisztaságával küzdünk. Az elvek ellen azok küzdenek, a kik a szemelyes hatalom kedvéért kizsákmányolják a hazát. Az önök bálványa az a ki az udvar kegyét annak köszönheti, hogy a Kossuth Lajos temetéséről megszökött s a ki most abban a tűzben kovacsot magának uzerencsét, mely a király és nemzet szívet közös fájdalommal erősíti. Ime az Önök nagyvíványa, mely saját nyilatkozataik szerint nemelyeket az indítvány aláírására bírt: Kerjünk a parlamentre szájkosarat, mert a szülő hazáját gyilkoló Hentzi királyné emléke elől eltakarodni! Ily rettenetes végzetnek kellett hát betelni, hogy e szegényoszlop elpusztuljon?! De hát a kik most e szomorú dicsőségben pöffeszkedő ön-bítséggel sütkéreznek, hol voltak akkor, mikor a nemzet e meggyalázó pellengér el-távolítását követelte?!

Most ujjonganak és im nem elég nekik a legdrágább ár sem, mit a sors szörnyű uzsorája velünk fizetett. A balga tékozlók, a hataom orgiáján az ősi örökségből meg-maradt kincset eltékozzolják. A velencei kalmar testéből csak egy font húst kötött le Schylocknak a, de e font hussal együtt nem kivágta volna belőle az életet is. Micsoda is önöknek a törvényhozás szabadsága; csak egy font hús, melyet a magyar alkotmányosság vézna testéből nagy mohósággal akarnak kivágni, hogy a telhe-tetlen osztrak Schylocknak martalékul dobják. És vakságukban biztóra veszik, hogy az ké-e nem fog többet vágni?

Nem szánalmis hivatkozás-e hát, mikor az indítvány az alkotmányos védelmet zengi? Valóban Schakesperevel kell felkiáltanom:

— Az örjög bibliát idéz!

Igenis, szent nekünk a törvényhozás munkája, szent ennek szabadsága és mi ké-szek vagyunk annak védelmére mindenki el-len, aki bator vagy kapzsi kézzel megtámadja. Ne rohanjunk mi meg a parlamentet a részlet-metett instuicziók középkori szellemével, de egyesül-jünk híven legszebb hagyományainkhoz e dí-zetlen törekvés visszaverésére. Kerem a t. közgyűlést, juttassa a felolvasott indítványt megérdemelt sorsára: bukassa meg! Hosszantartó eljenzés és taps a függetlenségi párt — szegyenkező megdöbbenés a kormánypart részéről egyformán bizonyították az elhangzott igazságok hallását.

Dr. F e j é r Ferencz szólalt föl: He-vesen tamadta az indítványozókat, a kik egyvetten érvel sem hoznak fel indítványuk-mellett, hanem csak a numerusban biznak.

Sülyedt a törvényhozások erkölcsi súlya, midőn most abban akarják akadályozni a hazafias ellenzék, hogy meggátolják Magyar-ország kizsákmányolását Ausztria ártalmért nem sürgetik a quota kérdés megoldását? — Ötven évvel ezelőtt Kossuth Lajos leborult a magyar nemzet nagysága előtt és most ez a magyar nemzet görnyedez és hajlong a Bánffy-kormány előtt. De nem az igazi Debreczen lesz a hajlongók között, hanem csak a Bánffy Debreczenje a hivatalnokok és berlők.

Aztán Dr. N a g y Zsigmond tanár emelkedett szólásra. Ragyogó ékesszólással ecsetelte a megütközést, mit benne ezen in-dítvány ébresztet. Élesen ostromozta a geriuoz nélküli puhányokat, kikben teljesen kihait az önérzet, kik a pénzen vásárolt többséget szol-galekden követik. A kormánypart szotalanul szemleslütve hallgatta a tüzes nyelvű ostrom-zást és csak akkor tért magához, midőn az elnök megvonta a szót szónoktól, a miért megmerie mondani az igazságot, hogy a főisp-an is tanusithatja a többség megvásárolt voltát.

Ez izgalmas jelenet után Kiss Albert orsz. gyűlési képviselő állt fel és legelőbb is felhívta az indítványozókat, hogy a parla-mentaris vitának megfelelően szólaljon fel közüök valaki és támogassa érvekkel az in-dítványt. E felszólítást némán, szegyenkezve hallgatta a többség. Senki sem mert lándzsát törni a meghunyászkodó indítvány mellett. Erre aztán Kiss Albert mindenkinek imponáló nyugodtsággal ékesszólóan bebizonyította az indítvány absurd voltát, pozdorjává törte an-nak minden ugynevezett argumen umját. Fel-világosította a többséget, hogy az ellenzék éppen az 1898. I. t. cz. végrehajtását sürgeti. Nyilatkozattételre akarják szorítani a kor-mányt az ország érdekében és ez nem ob-strukció. Pelhívja a meggondolatlan in-dítványozókat, vonják vissza az indítványt, mert az ilyenekkel az egész ellenzék belekény-szerítik a leghevesebb küzdelemben es majd az ellenkezőjéért érik el annak, mint a mit elérni véltek.

E nagyhatású beszéd után elrendelte a főispán a kért névszerinti szavazást, melynek megkezdése előtt a kormánypartból többen távoztak a szavazás kényszerűsége elől.

És megkezdődött a szavazás, Az eigen-k nyög és sóhajtozva, — a nem-ek erősen meggyőződésből.

Az eredmény az lett hogy I g e n n e l Szavaztak 74

Nemmel szavaztak 52 és így a határozati javaslat 23 szóöbbséggel elfogadtatott.

A képviselőház nov. 3-iki ülése.

Debreczen, nov. 5.

A mint a szüneteles után várható volt, a képviselőház nov. 3-iki ülésére nagy szá-mal vonultak be a honatyák, kivált a kor-mánypártiak. Az a hír volt elterjedve, hogy e részről valami fontos enunciatio lesz; de bizony az most is elmaradt. E helyett a szokásos tüntetesszerű eljenzés történt meg, amikor a miniszterelnök a már megkezdett beszéd folyamán, a hazba lépett. Talán az Erzsébet királyné szobrának a Hentzi szohor helyén a Szt György tere felállításáról, az Erzsébet szobor bizottság ülésén Bánffy báró által tett királyi akarat tudtul adásának ha-tása alatt történt az a nagy eljenzés; mert a kormányelnöknek tulajdonítja partja a ki-rályi akarat ez érdemben való megnyilat-kozását? Am a királyi akarat becsét nem fogadja k dvezőbb elismeréssel a kormánypart sem, mint az ellenzék; csakhogly ez azt egyenesen a király, nemzet iránti benső közvetlen érzésének hajlandó tulajdonítani.

R a k o v s z k y István néppárti kép-viselő Desewffy Emil ellető közbekialtásan kívül a kormánypart tüntetésére más vi-szhangot az ellenzék nem adott.

Első szöuok B e r g e r Ignác volt. Utána V i s o n t a i Soma mutatta ki nyomatévo-san, hogy a mostani poli. helyzet okn a kor-mány.

Szünet után

R a k o v s z k y István néppárti mutat-ta meg, mid saját szónoki tehetségét, mind-azt, hogy még e párról is kelnek az ország nehez viszonyai közt méltányolható beszédek. Szerinte is a parlament méltóságát nem az ellenzék, hanem a kormány-part teszi tönkre. Felhozta az igazolási eljárások részrehajlósá-gát a botrányos és zeférhetlenségi elintézése-ket a kormánypartiak szembetűnő előnyére. V i t t m a n n erre megint provokálta Bánffy elletésével a kormánypartot, de S z ó c s P a l — a hü Mungo — most már csak magára maradt.

Utánna a nem-eti-párti M a k f a l v a y G. szól, aki szinten nagy hatással mutogatta meg mindazokat az eseményeket, amelyekkel Bánffy és kormánya a parlament tekiutelyet lerombolta.

S i m a a következett volna utána szólásra; de ő az előrehaladott időre való tekintetből azt kért, hogy holnap beszélhessen. Am a többség makacsul kiabalta: «ma, ma!» mire K u b i k B. névszerinti szavazást kérő ivet nyújtott be. Erre G a j á r i Ödön tartott az ellenzéknek, öntet-zelgő házszabály-magyará-zási leczkét, vádolva, hogy visszaél a ház-szabályokkal. Többen: S z e n t i v á n y i Árpád, I v á n k a Oszkar, K u b i k Béla, G u l i n e r Gyula visszavágták, hogy éppen a Gajáryhoz hasonló kormánypartiak éinek vissza a házszabályokkal s idézik elő a ház-szabály-vitákat.

Az elnök szakította végét a szóharcnak azon figyelemzetéssel, hogy kellő jóakarattal hivatkozzanak a házszabályokra s hagyják az elnökre azok alkalmazását. Erre K u b i k B. vi szavette a névszerinti szavazást kérő ivet és S i m a n k a beszéde, további ellenzés nél-kül csakugyan másnapra — november 4. — marad. Így az ülést az elnök 2 órakor be-rekesztette.

A napirendi vita nov. 4-én csendesebben folyt. De a hangulat olyan nyomott, mint a levegő, a mikor nagy vihar van készül-ben. A vál-agos napokat november közepére jelzik. — A kormány ekkor áll elő javaslata-ival.

Az ellenzéken természetesen nagy izga-tottsággal várják az önálló javaslatoknak be-terjesztését, miután azokat a javaslatokat a parlament sorsára és az ország érdekeire nézve döntő jelentőségűeknek tekintik. Ha a javaslatok a közös vámtérület fentartását fog-lalják magukban »önálló rendelkezés« alak-jában, akkor a parlamenti harcnak mére:ei és minősége felől ma még fogalmunk sem lehet, miután ez esetben el kell készülnünk a legvégsőkre is.

A kormánypart kebelében — daczára a Bánffy-sajtó nagy és szokatlan lármájának — a Bánffy iránti lelkesültség nemesak nem nagy, de a tartalmasabb elemek egyenesen kimutatják a viszonyokkal való elégedetlensé-güket. Bánffy néhány oly egyénnel vette körül magát, kikkel kizárólag személyes poli-tikát folytathat, — a mig a tehetségesebb és számot tevő elemet minden befolyástól el-zárta.

Feltékenység ez még saját partja tehet-ségesebb és érdemesbb multu elemei iránt is. De épen azért elhagyatottsága mindinkább szembetűnő, melynek súlyos következményeit érzi maga a szabadelvűpart.

A tegnapi — nov. 4. — ülésen valóban kitűnt, hogy czélszerű volt S i m a F e r e n c z beszédét nov. 3-áról 4-ére halasztani, mert csakugyan azt az előző napon be nem vé-gezte volna, a mi e napi ülést egész-en 4 óra folyamán át, kitöltötte.

S i m a F. is foglalkozott T i s z a Istvánnal, apját T i s z a Kálmánt nevezte az obstrukció apjának. Az elnök S m á t simán rendreutas-ította, mivel a fiui kegyelet nem politikai mo-tivum. A c s o n g r á d i rezoluciót is-mertette aztán s a kormányra hárította a felelősséget ha ez az állam forradalom szé-tere jut.

S i m a beszédének végeztével az elnök az ülést 2 órakor b-zárta.

A hadház-utezai gyilkosság.

— Törvényszéki tárgyalás. —

Augusztus elsejének reggelén véres gyilkosság áldozata lett Benka János. — Mulaszó legények hatalmas karokkal ütötték agyon.

Tegnap reggel kezdődött a bűnyűben a végtárgyalás. A bíróság Dr. Hrehuss Viktor elnöke alatt Nagy Karoly és dr. Olah Miklós szavazó bírákból alakult meg. Jegyző: Medveczky Emil. — A vádhatóságot Dr. Nagy László királyi alügyész képviselte.

Védők voltak: Dr. Irinyi István, dr. Bekés Sándor, dr. Kovács József, dr. Szende Sándor, dr. Weisz József helyettese.

Elnök délelőtt 12 órakor megnyitja a végtárgyalást és első sorban is ismerteti azon indokokat, melyek alapján a vádlottak szándékos emberölés vádjá miatt vád alá helyeztetek. Azután konstatálja a beidézett tanuk megjelenését.

Ezután vádlottakat hallgatták ki egyenként. Ármós Sándor elsőrendű vádlott tagadni igyekszik s Pal Sándorra hárít mindent. Majd meggondolja a dolgot s töredelmes vallomást tesz. Haonléképen jár el Pal Sándor is, Kincses Gyula tagadja, hogy résztvevett volna a verekezésben, míg Gonzales színén tagad s Pál Sandort említi, mint aki elsőnek ütötte meg Benkát. Vádlottársai azonban szemébe modják, hogy szintén résztvevett a verekezésben.

Ezután a tanuc kihallgatására került a sor, mely után a tanukat megeskették s az elnök a tárgyalást delután három óráig felfüggesztette.

Delután.

Elnök a tárgyalást delután fél 4 órakor megnyitja s felhívja az ügyeszt vádjá előterjesztésére.

Dr. Nagy László az esetet ismertetve, hosszabb beszédben fejti ki a vádlottak által elkövetett bűn napyságát. Beszéde folyamán meggyőző érvekkel mutatja ki, hogy a vádlottak Benka élete ellen törekedtek s így ellenük szándékos emberölés miatt emel vádat Kincses Gyula vádlotton kívül, ki ellen nem volt bizonyítható, hogy Benkát ütötte volna. Kincses Gyula ellen a vádat elejti és kéri azonnal való szabadlábra helyezését. Majd elősorolja az enyhítő és súlyosító körülményeket.

Bekés L. Ármós ügyvédje ügyes beszéddel igyekezett kimutatni, hogy védenéce nem szándékos emberölést követett el s nem a 279 §. szerint, hanem a 308 §. szerint minősülő erős felindulásban elkövetett súlyos testi sértés bűntetteben kéri elítélni.

Dr. Irinyi István Pal S. védője beszélt azután védenéce tettet enyhítő motívumok felsorolásával. Dr. Kovács József, Kincses védője rövid beszédben megköszönte a védenéce ellen emelt vád aluli felmentését. Ezután Gonzales védője dr. Szende Sándor igen ügyes taipra esett védbeszédben, mely az ifju ügyvéd kiváló szakképzettségét bizonyította, védenéce csak mint bűnrévest kéri elítélni. A közzvadió vis onválasza után a törvényszék visszavonult s a következő íteletet hirdette ki:

Ármós Sándor, Pal Sándor és Gonzales Sándor szándékos emberölés bűntette miatt egyenként **három évi fegyházra** ítéltetnek. Vizsgálati fozsagba két hó beszámíttatik. Elmarasztaltatnak 140 frt költség megfizetésében. Kincses Gyula vádlottát felmenti és azonnal szabad lábra helyezi. Ügyész és védők teletbezt jelentettek be.

Három bört egy rókaról.

Ita: **Gondy Károly.**

Annyi a beteg, meg a bolond, hogy alig győzzük őket elhelyezni, hát még elartani!

Beteg a társadalom, beteg a világ, mert mindenben a természet ösvényeiről letér. — Sokan vagyunk már egy rakáson; ja mozdulatlan felhalmazott szerves anyag erjedése okozza a lappangó meleget, a lázt, végre a forradalom lángbani kitörését. Sokan vagyunk

már a földtekén és a világon kívül uem élhetünk; oda tapadtunk a sarkekéhez. Lehet hogy eljő az idő, midőn mint me'eorok furakodunk a holt Holdba, vagy a ragyogó szemű Vénusba.

Es nem volna elegendő termő föld már számunkra? Dehogyan nem; csak az állami háztartás, minek arany keretébe illesztik a népeket és konyháin a felesküdt papir sapkás szakácsok, az egyre szaporodó koronás rokonok kapzsísága drágitja családi tűzhelyünket; mint az odaéget rántás, keseríti életünket és ételmünket.

Nem csak a verseny láz a mindennapi kenyéért bántja idegeinket, de a megdrágult élelmi czikkék meghamisítása bénítja izmainkat. Borzasztó még leírni is, hogy már harmincz év előtt a halottak agyvelejéből készítették Prísbán a tejet!

Minden aron élünk kell, ha még a legdrágább becsület arán is: csalunk, rabolunk, ölünk, ha másképp már nem lehet és a tudományunkból nem telik. Hiszen több-t tudni, vagy egyáltalán többet birni egyik finomabb neme a csalásnak; mivel a plus-szal a minoritáson zarnokoskodunk. Hej meg lehetne azokat olvasni, kik a tudományukat tisztán jóra fordították! Mennyi kárt is tett Bismarck a R (h) einek Fu-hs eszjárásával Franciaországban, és mennyi hasznót a Hohenzollern és saját családjának?!... A muszka Isegrim hiába acsarkodik most érte. Felszedte magát a széjjel rongyolott Németország és ezzel bomlott meg az európai egyensúly, mely sok gránát véreseppel lesz tarrozható!

A hatalmak azért, hogy egyre szövetkeznek és barátságukat annyi csókkal pecsételk, mégis bizmatlanok: készülnek, de maguk sem tudják mirre, kire. A muszka már a lábhoz vezényelt, de ki hallgat őre... ha pihenni akar, hát az az ő baja. Ausztria fülöp fegyverben áll, azért a tengerre is kandiál; van már torpedója, azért nem törpe az adója... félmilliárdra felfutták.

Enyit fizessen maga Magyarország?!... Most képzeljünk mindezekhez egy kormányt, mely népei felett, mint Nero Rómá

égó romjai és siserög hullái között lanttal jár es nem elégi, hogy annyit sarczol, de megengedi, hogy a városok előjárói is kényölkedők szerint intézkedhessenek. Kölcsönöket kötnék, — persze állami czélokra — és a közseg czime alatt a közönséget a körömig nyuzhassák.

A mi úszkös Rómánkban is a «nagy kölcsönt» már elfeésérelték és a másfél millió jövedelméből, alig tudja a kamáját fedezni; csak a polgármester szelidségének lehet köszönni, hogy elő tudjuk teremteni és jellemének, hogy a szörnyű titok egészen ki nem szivárgott. De hát ott, hol füstöl, lángra is el lehetünk készülv... nem sokára a szörnyű valóra ébredünk: Debreczen koldussá lett.

Debreczen városa most már mint nagykereskedőből lett cenzál, földdel és házzal spekulál. Földjeivel apránként végzett, meg a száraz Hortobágyi pusztára kellene egy parancs eső, hogy mint haszavehető földet ki lehetne osztani es a gazdalkodót az utolsóig megfcsztani.

Koránt se higye valaki, hogy a város a Hortobágy öntözését az ökör szép szeméért sürgeti: nem sajnálja tőle a milliót, ha ujra nyerhet a kiparcellázott föld után. Sámson alatt is pihen egy jó darabka föld, de kérdés, hogy mi leszünk-e annak Delilája, ki azt megnyirbálja.

Az első kihatott föld az átkosból került, minek arán a színházat építettük; de még átkosabb lesz az, min most a színházat kibővítettük.

A Házipénztár kiürült, illik, hogy a lakosság áldozatkészségéből, — emberségéből megtejjék. «Segíts magadon, az Isten is megsegít.» — Mi sem könnyebb, hogy a közvetlen érdektársak és a főispán által megörökített városi atyák, — kik minden füttyre kiáltják: a «hic sum»-ot, — többsége segélyével úgy az aratás ideje alatt a községi adót hatványozzák. Ebből aztán telik: színházra, szijas gukkerre, páholyra; telik városi bazárra, hogy a k i s t e m p l o m i valahogy ne szo-

morkodjék egymagában. Rózsa bizonyosan nem azért nyitotta meg a párisi Printemps-t a piacon, mert ott a zugban oly rózsásan ment volna az üzlete; de még Paczeltnek is — a városháza alatt — jobban virágzik az üzlete.

Telik közreműködő érem helyébe közlekedő ekvpaz-ra... no még czilinderre is, ha tanulmányura jár az építésinas. Telik minden aron Áron-telekre es ki tudja még mi mindenre.

Apellálhat aztán Márton Imrea zárszámadás, meg Komlóssy Arthur a városház oktatlan építése ellen. Hiába instál Dobieszky, hiába petitionál 45 bizottsági tag, ha egyszer az Aczél nem enged és a polgármester is tudja a magáét, de nem a másét!!!

Minálunk a községi adó majdnem elérte az állami adó fokát. Hát hová vezet, ha az egyház, a nagy lelki zálogház is intacte járja az állammal a snelloikát?!

Az egyház mindenbea kormányellenes, csak az adóban hiven követi. Nem volna más modul az egyházi adó kivételére? Hiszen ha az állam új fegyverekre többet kér, mi köze ehhez a bekéséget hirdető és őrző egyháznak? Vigyázzunk, már sok a nazarénus és baptista és a sok secta nem in secta, hogy csak úgy zacherlinezzük el felé.

A községi adó in petto már a pótdobban is szerepelt; később az utadobban szélesebb utra tért. Ez sem szerepel már külön mint a járda és iparkamra adó. — Hogy az Isten áldja meg azt az iparkamrát, ha már iparunk a lomtárba, a kamrába került! hát a járdát ha már szükségtől locsoltadják!...

Most már nem tudunk a sok adónemnek nevet adni. De minek is bo'adítani egymast, kivetjük egy quantumban a pótolandókat. Minek részletezzék, hogyha még maguk sem tudják, hogy mit hoz a jövő és hogy mit hozott már a fejükre a mult? Etiünk-ittünk: száz forint.

A summa summárum is utóvégre csak summa és a kulcs hozzá a nagy gerundium, mely most már a muzeumban álmodik azon svaliszerről, ki egy tűz alkalmával a gerundiumot ugy értetts hogy: Kehrt dich um! és a platzról elvágatott.

Legujabban a T. Ház a pénzügyi bizottságtól ajánlott 3% országos betegápolási adót tárgyalta; az indennity-t is kérve erre is, mert a damnatus garas jó ha egyuttal indamnatus.

Debreczennek van oly kórháza, hogy beillene Párisba. Ebben van a nagy kölcsönnek legtöbb lattatja, mert az legalább a miénk, ha miadjárt mi debreczeniek kerüljük, megundorodva a fertelmes régi kórháza után.

Többnyire cselédeink élvezik a minta béréndezést, a kikért ujra külön fizetünk, mert a szegény községeket kiméli az alispán, ki a kórházi költségeket irgalmatlanul behajtatja a gazdán.

— Jó napot! Jó napot Pósalaki ur! mi tetszik? Kérem ne tessék magát zavartatni munkájában én itt egészen csendben foglalni jöttem. Vajjon miért, ha szabad kérdenem? Kórházi költségért, ki itt három hétig szolgált, négy hétig volt a kórházban. Én uram arról nem tudok, hová ment, én csak a fájós szeme miatt elbocsátottam, hogy aztán mit csinált, az reám nem tartozik. De igenis tartozik, mert az anyja nem akar fizetni érte. Hát a község az sem? Nem, mert van az anyjának vau miből. Hát aztán mi volt a baja? Részletesen nem tudom: a syphilit osztályban fektütt.

Még csak az volt hátra, hogy vizitálnak és constatálnak. Mily arczátlanság! A tanácsi végzés azonban rendre utasította a megye főt és visszarendelte a dobost, mert nem szokásom az efféle „Dobos pavillonokat” látogatni.

Nálunk annyi a beteg segélyző és egyéb embertelen egylet, hogy az ember azt hinné, hogy nincsen már ép ember és emberség a

városon. Fizetünk is mindenféle: biztosítjuk az életet, biztosítjuk a halált... hát a feltámadást?!

A hivatalnok csak biztosítva van a nyugdíjjal, de a szegény mesterember nem gondol a testével, de nem is kimélheti, azt betegségyelzობé kényszeríteni kell, mert rendszeren bőrével szokott fizetni.

Bizony a pöröly és gyalupad mellett jobban is kopnak az inak mint az íróasztalnál. Miért is nem gondoskodik az állam róluk mint Németországban, hol minden munkaképtelen iparos 60 éves korában az aránylagos nyugdíjjal érvezi?...

Nálunk reménytelenül fizeti az állami adót; a koldulás eltörlésével a 3%-ot a szegény alpra, fizet ipartársainak a betegségyelzõ együletbe; miért fizessen most újra 3%-ot az országos betegápoló alapra? Egy rókáról már három bört is húzhatunk?

Ha eljössz te fekete halál! Nézheted, hogy az ország mily szederjés színeken áll!

IRODALOM.

„A magyar nemzet pusztulása.” (oláhosítás miatt) Öszehasonlíthatatlanul különbözik ennek a műnek iránya, szelleme — minden más munkától, melyet valaha nálunk az oláhosítás kérdésében megírtak. E műszerzője: dr. Király Péter megszólaltatja és beszélteti előttünk a jelenségek egész csoportozatát, melynek mindenike a közönséges nép életkörülményeiből van mintegy ellesve... Szerző odavezeti olvasóját a szabad természetbe s ott mutatja be, hogy minők és működő erők eredményezik »Erdélyben a magyar faj pusztulását s az oláh nemzetiség rohamos terjeszkedését... De szerző nem elégszik meg e szomorú kép bemutatásával, hanem tettekre hívja fel nemzetét és a magyar kormányt — s reámutat az eszközökre és módokra melyekkel e szerencsétlen állapotot jóvá lehet tenni.

Az egész mű legjellemzőbb tulajdonát az a lángoló haza és fajszeretet képezi, mely a szerző lelkének egyik legszebb kincse.

A mű iránya oly természetesen és egyszerű s annyira kerül mindenféle tudományos terjengést és száraz prózaiasságot, hogy ha egy iskolás gyermek veszi a kezébe e könyvet az is megérti azt az első mondatától az utolsóig.

Melegen ajánljuk e kitünő munkát minden igaz magyar hazafinak. Ára füzve: 60 kr. diszkótésben 1 frt 50 kr. mely összegeknek postán leendő kiu alványozása eséén a megrendelő a könyvet portómentesen kapja. Megrendelhető e mű a szerzőnél, Dr. Király Péternél Debreczen (Szent-Anna u. 5. sz.) Kapható még Ráth Mór könyvkereskedésében Budapesten, László Albert, C. áthy Ferencz könyvkereskedőknél Debreczenben és »Heimlich« könyvkereskedőnél Szilágy-Somlyón.

Nyílt-tér

Engel Róza
Monostorpályi,
Rosenthál Sámuel
Nagy-Kér,
jegyesek.

Szücsmunkák, szörmegallérok, bundák

kijavítását és átalakítását
olcsó árak mellett
elvállal

Rózsa Lajos

női divat terme,
DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

A Kis Pipában

Petőfi téren (a m. á. vasut mellett)
ma szombaton este
otthon készült magyaros

hurka-estély

tartatik.
Frisen készült turós csusza,

Kitünő kerti és ó borok, valamint
dus magyaros étlap rendelkezésére áll a
n. é. közönségnek.

Szives pártfogást kér tisztelettel
Kemény János
vendéglős.

PRELOVSZKY ANDRÁS

férfi szabó üzlete, bel- és külföldi szövetek nagyválasztéku raktára
DEBRECZEN, Kossuth-utca.

Elvállal a legújabb szabású angol és francia-divat szerinti
polgári öltönyöket, magyar diszruhákat

és vasuti-egyenruhákat, papi reverendákat, palástokat és fővegeket stb.
a legjutányosabb árak mellett pontos időre eszközöl,

Gyászöltönyöket valamint vidéki megrendeléseket 24 óra alatt készítenek.

Uri és női divat áruház
IFJ. KOVÁCS S.
Kossuth-utca
1-ső tkpénztár épület,
a következő czikkeket ajánl
melyen leszállított árakon
fehér ingek,
sima és redős alsó nadrágok
harisnyák
téli kesztyük,
Jäger ingek,
nyakkendők,
gallérok, kézellők,
esőernyők,
férfi, női és gyermek cipők,
valódi angol kalapok,
sapkák
fésük, kefék, szappanok,
uti bóröndök
stb. itt fel nem sorolt czikkek
bámulatos olcsó árban
beszerezhetők
a fenti czégnél.

Férfi és női bőrkesztyük minden színben 1 frt párja.

Férfi és női bőrkesztyük minden színben 1 frt párja.

Hatóságilag engedélyezett
Végkiárusítás.

Visszavonhatatlanul az üzlet teljes felosztása miatt

a raktáron levő
női és uri divat szövetek,
függönyök, szőnyegek,
Paplanok, vásznak,
kész fehérneműek, Velesek,
Cretonok, asztalneműek,
óriási választék kötényekben,
nyakkendők, esőernyők,
zsebkendők és mindenféle
divat árak

a beszerzési áron alul
adáttnak el,

minden vásárlás csak félárba
kerül, ezen rendkívüli kedvező
alkalmat nem lehet eléggé
ajánlani az érdeklődők figyel-
mébe.

Tisztelettel
Besenczky Kálmán,
a Bika szállodával szemben.

Az „ANGOL DIVAT“-hoz czimzett férfi-, fiu- és gyermekruha raktárban

Piacz-utcza, 43. sz. SVETICS-ház,

Őszi és téli ruhák felette olcsó szabott árban

legújabb divat szerint bel- és külföldi szövetekből kaphatók

WELKOVITS ANTAL vezetése alatt.

Megnyílt a

Párisi Divat Áruház

Debreczen, a főposta mellett.

hol a legnagyobb
vásártékban
kaphatók
ruhak kivitelű

Szörmeárúk,
Női kalapok,
Blousok és gyermekruhákban
különlegességek.

szabott ár.

NŐI ÉS GYERMEK FELÜLTŐK.

Uj csemege és fűszeráru üzlet.

Nagy raktár mindenféle
fűszer és csemegekben.

Dessert cukrok
és különlegességek.

Francia és angol

Chocoládék és bonbonok.

Déli-gyümölcs,

bel és külföldi

CSEMEGE SAJT.

Rum, cognac, bor

valamint

Chinai és orosz theák raktára.

SARDINIÁK

és minden más halfélék.

BÉKÉS EMIL

DEBRECZEN, Piacz-utcza 42. szám, Biedermann-palota.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a **Biedermann**
palotában

csemege, fűszer, cukorka és déli gyümölcs

Áru üzletet nyitottam.

Egyedüli célom lesz, hogy szolid üzleti elvekkel, pontos és jutányos
kiszolgálással mennél nagyobb vevőkört biztosítsak magamnak.

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

teljes tisztelettel **BÉKÉS EMIL.**

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

Az eperjesi ág. ev. kollegium theologiaja.

— Iskola-történeti tanulmány, —
Irta; a.—r.

A mozgalmaz kereskedői élet élénk érintkezésben tartotta a várost be és kifelé és nagyon elhatározólag folyt be, hogy nagyon megbecsülte itthon a magyar alkotmány védelme alatt élvezett szabadságát, messzemenő önkormányzatának értékét és ezért szorosán, szívesen és váhatlanul rászokott a független magyar politikai Nemzethez s ennek kifejezését adó intézetei berendezésében. Kívülről pedig a Krakói, később és még inkább a német egyetemokről hozott ismereteket itthon egyházi és iskolai terén értékesítette.

Ezen gyakorlati, körültekintő hajlamnak tudható be, hogy kivált a wittenbergi egyetem szabadabb áramlata Eperjest annyira áthatotta, hogy a római bübocsátólévé-árusai üzemek ellenében szegyezte magát s polgárai nem keszbbre merészkedtek, — mint hogy ama város előjárói vezetése ltt a pápai meghatalmazott indulgentia-árust — Dámó Mihályt bántalmazták, fogságra vetették, tőle a becsalt pénzt és a pápai bullát civették, aminek aztán az egri püspök közvetítésével a királyi kormány részéről az itt is pápai követként szereplő Cajetan — De Vio — bíbornok befolyása következtében az a következménye lön, hogy Eperjes egyházi atok alá vettették.

De e szörnyű büntetéssel is megbirkózott Eperjes, s bizonyára főleg ennek tulajdonítható hogy 1531-ben már nyíltan és határozottan az ágostai konfesszióhoz nyilatkozott, s a pápista vallást, befolyást és erköcsöt területéről egészen kiszorította, s magát iskolai lakos, a megtisztított vallás elvei és czélja szerint rendezte be és pedig egyházilag minden — német, magyar, tót lakosság szükségletét kielégítőleg: német, magyar, tót templomokkal és istentisztelet módja szerint és iskolai lakos a midőn a város parfogása alatt a Wittenbergából meghívott rektor vezetése alatt virágzó iskolájából látta el a szomszéd városokat és vidéki falvakat is egyházi és tanügyi szolgálatra képzett alkalmas egyekkel.

Es ezt a vezérszerepet, habár rövid időre a híres Stöckel Leárd kimagasló egyénisége — a „Pentapointana Confessio” szerzője — által híressé lett Bartfának kellett át bocsátnia, — visszaszerezte, és megtartotta azon az 1664—1668-ban végbement nagy átalakulásaig, amikor a 30 éves háboru kiméletlen dulása miatt a németországi egyetemekkel való összeköttetés bízatlanná lévén: Eperjes városa nem kevesebbre szánta el magát, mint arra, hogy amaz egyetemeket itt hon pótolja: felállította és szervezte az **»Eperjesi Kollegium«**-ot lehetőleg egyetemi teljességgel és habár nemis **»Egyetem«** név alatt, egyetemi zaj és tufeszített költséges apparátus nélkül, nem csak a felvidék és evangélikusok, hanem az egész Magyarország és protestantizmusra leghresebb főiskola lön.

Ehez azonban a város minden nagy gazdagsága mellett sem érezte magát elégségesnek. Hogy a nagy czélt mégis elérje: az ügyet a felső magyarországi **»Evangélikus rendek«** érdekévé sőt az e vidéki reformátusokat is érdekkörébe vonván általános protestáns ügygétette.

Maga járt azouban fénylő példával elől. Az építendő Kollegiumnak a város legszebb részén — a piacon jelölt ki helyet s fentartására két faluját — **Mochnyát** és **Kaját** t adományozta.

A felhívás sem hangzott el pusztábakiáltó szöként... a fennkölt czél megfelelő áldozatkészségre talált. A rendek Kassai — 1665 nov. 18 — impozáns nagygyűlése kimondta az alapítást; szervezte a Kollegiumot — nemességnek és polgárságnak érdemleges befolyást biztosítván. Gyűjtést eszközölt most már nemcsak Eperjesen és vidékén, még nemis csak Magyarországon belől, hanem külföldi országok és fejedelmek közt is.

Es az **»Eperjesi kollegium«** megalapult 1666. Apr. 6-án letették, megyék követei, urak vagy képviselőik, — városok küdöttei és nagy lkeült sokaság jelenlétében, — hatalmas szónoklásokkal, egyházi áldással vezetvén be a nagy munkát. — az új épület alapkövét. — Hiába tiltakozott ellene Szelepcsényi Gy. érsekprímás a király nevében mint ennek megbízottja is, — hiába maga a király — 1 Leopold — 1666. Apr. 16-iki tiltó rendeletében büntetéssel fenyegetvén a várost — **»Akadémia«** alapítása — mint királyi jogba ütözö sérelemért: Eperjes nem engedelmkedett, hanem az elkezdett építést folytatta, legfőlebb az alapított intézet **»Akadémia«** elnevezését tagadta, — mondván, hogy az egy közös főiskola lesz, amelynek építésében a felsőmagyarországi rendek közös határozatára joggal is hivatkozhatott. Mindeneket megfontolva azonban e rendek mintegy a jövőbe való előlátással, magok és a város közt oly szerződésre léptek, amely által a kollegiumot az ág. ev. egyház kizárólagos tulajdonának mondják ki s Eperjes városát biztosítják, hogy mint a hol főiskolájuk épül és állani fog vérökkel is védelmezni fogják és ezt utódaiknak is kötelességöké teszik; csak ha netalán ezt oly veszély fenyegetné vizik jóságaival, jövedelmeivel alapítványaival — biztosabb helyre. A város jogai elismerésül a 12 tagból álló felügyelő testületbe 6 hely betöltését — a városiakból, a városnak és a városiaknak bocsátják jogába, szerkesztik e belsejére vonatkozó tanarokat, tanulókat illető szabályokat és törvényeket; megállapítják a kollegium pecsétjét **»Sigill. Collez. Eperiensensis Sat. evang. 1666.«** körirattal, benne egy szalagon **»Illo altur vivit«** jelszóval. Még egyszer a királyi megújított fenyegetés ellen hangsúlyozniok kellett, hogy az ev. rendek közhozzájárulásából keit határozat szerint építnek és nem **»Akadémia«**, hanem az ifjúság nagy szaporulata által megkívánt ezt befogadható nagyobb iskola-épületet.

Bevézevén pedig az építést — a kollegiumot 1667 okt. 13-án, nagy ünnepségek közt nyitották meg, amelyen megjelent Eperjes egész lakossága mint tisztán protestáns és közvetlenül érdekelt fél és Felső Magyarország ugyanazon hitü uri és közsorsu népessége; mert Sáros megye és az egész felső Magyarország a protestantizmus megtartó erejénél fogva, míg innen, a protestantizmust iszonyu erőszakkal ki nem irtották, nemzeti es hazafias szellemben sem az volt akkor, mint később s fájdalom még részben ma is; — s örömrádatban mely az egész tenger sokaságon eloszlott, adták át fenséges rendeltetésének.

Már az első iskolai év valóban nagy számú és igen előkelő szölök gyermekeivel vette kezdetét, ahova nem kisebb főurak, mint Késmárki Tököly István is — 1898 — 1 m r e fiát hozták ide s adták magasabb képesség elnyerhetése végett szeretett fiaikat — a jövő reményeit. És folyt is a tanítás, az azon korbeli Magyarország viszonyai közt az iskolai tudás lehető legmagasabb színvonalán, hogy politikai és egyházi társadalomnak a nemzedékből oszlopfőrfiai valjanak, a szokott vitaikozásokban az elméletet gyakorlati tanárok pedig becses művekkel gazdagították a tudományos irodalmat, de mindnyajan élénkitték és keilemeseen változatosá is tették Eperjes művelt lakosságának életét, amennyiben gyakran tartottak vonzó színelőadásokat sat. Es nem szünetelt a pártfogók bőkezü adományozása sem, sőt ez által mindinkább szaporodtak az alapítványok s erősbödött a kollegium oda, hogy feladatának mindinkább megfelelhessen s kielégítse a minden rendü és rangu társadalom hozzá füzött várakozását,

Tiszteletre méltó belátás és áldozatkészség volt ez a magyar közművelődési és protestáns tanügyért. Századok multával is elismeréssel sőt csodálattal tekintünk vissza hazai protestáns tanintézeteink közt különösen is az **»Eperjesi kollegium«** nagyszabásu alapulásának e dicső korszakába.

Fájdalom résen állott az ellenség is: a pápista fanatizmus és a magyarellenes gyűlölet egymással rettenetes szövetségben és szonyu eszközeivel, amelyek közt nem hiányzott sőt nagyon is elsőrendü volt a prot. iskolák különösen a theológiát és lelkipásztorok megrontását czélzó pokoli törekvés: **»megverem a pászort, hogy elszéledjenek a nyáj juhai.«** Máté 26. 21.

A **»szentgotthardi«** — 1654 — győzelem ellenére, a törökkel közt szegényletes **»sváribéke«** kötés, amely kiszorította Magyarországot a török és római német császári idgen zsoldosok féktelen dulásainak, felizgatta a magyar honfi-érzést, elkeserítette még a Habsburg-hazi királyokhoz mindaddig hű rendeket is... s összeesküdtek, hogy Magyarország igazait, a még érvényben levő **»Aranybulla«** 31-ik pontjában fenntartott jogosultság erejével, érvényre emelik fegyveres támadással is.

Ez összeesküvést Eperjesről elárulta az itt r. katolikusknak egyedül maradt — **Kapoly Ferenc.** Az összeesküdtek, kiválóan r. kath. férfiak fejei, hóhérbard alatt leluoltak, a hazai kívül Bécs Ujhegyen és Bécsben, nem hazai törvények és nem hazai bírál által hozott és nem megengedhető ítélet, kegyelmet nem ismerő szigorúsága szerint. — Látnivaló, éppen a vezérférfiak r. kath. voltából, hogy ez a mozgalom nem kizárólag protestánsoktól indult ki s nemis csupán az ő jogaikért; mert vallás-különbség nélkül — a közhaza jogainak tiszteletben tartatá áért állottak össze egyértelműleg. De hát a bécsi és jezsuita ármany nem elégedett meg a fő-10 férfiak vére-ontásával, a fanatizmusnak prot. templomok, iskolák, pásztorok, tanárok kellett, a magyar főuri vagyon elkobzása e ködussá-tétel mellett, hogy a lekatomba tel-es legyen s **»Magyarország«** nak aztán **»papistává«** és **»németté«** tételét végrehajhassák.

[Folyt. köv. a jövő szombati szám mellékletén.]

KÖZGAZDASÁG.

A kereskedelmi és iparkamara köréből.

A m. kir. államvasutak budapest balparti üzletvezető ége az 1899. esetleg 3 évre szükséges anyagok u. m.: homokkő, cseréptégla, lemez, mész, pala, olaj, gyertya, seprőviasz, robbantó szerek, Meidinger kályha alkatrészek, nádszövetek, fa- és virágmagvak, akarek tűzhely alkatrészek, nádszvetek, kenőcs, szappan, szerszámnyelek, stb. szállításának biztosítása szempontjából f. hó 16-án nyilvános árlejtést tart.

A cs. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut igazgatósága az 1899. illetve az 1900 és 1901 években szükséges anyagszerek, valamint pályafentartási és műhely fak szállításának biztosítása czéljából f. hó 15-i lejárattal nyilvános árlejtést tart, melyre az 1899 évi előirányzat, a darabszámot és mértéket kimutató összeállítás, a feltételek kamaránknál megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak kolczsvári üzletvezetősége a vonalain hasznalendő rostálatlan rostált és darabolt kavics szükségletének biztosítása czéljából f. hó 11-i lejárattal nyilvános árlejtést tart.

A kavicsok a következő osztálymérnökök részére szükségeltetnek.

N. Váradi Kolozsvár, Nagy-Enyed, D.-Szent-Márton, Segesvár, Brassó, M.-Vasárhely.

A m. kir. bánya és kohó hivatal Felső-Bányán az 1899 évre szükségelt
80 m. m. amer. petroleum
40 m. m. parafinzsir,
25 m. m. szalonna
45 m. m. gépolaj
3000 metes ponyvaváson
1000 drb. vonókötel
beszerzésének biztosítása czéljából f. hó 16. nyilvános árlejtést tart.

A cs. és kir. közös hadügyminiszterium
1899. évre

13000 téli pokróczot
16600 nyári takarót
6300 lovassági lótakarót

zándékozik beszerezni, minek folytán a szállítók felhívják, hogy ajánlataikat f. hó 7-ig adják be.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur utasítása szerint Spanyolországban f. évi aug. hó 15-től kezdődőleg a buza rozs, rizs és zekből készített liszt, továbbá burgonya féler és veres bab kivétel a megfelelő kiviteliletek lefizetése elleneben ismét meg lett engedve és egyidejűleg az ezen cikkeknek bevitelére fennálló vámmentesség megszüntetett, minek következtében ezen terményeknek a Baleári és Canári szigetek kikötőibe való bevitelénél az illető beviteli vám illeték fizendő mely a buza után 100 klgamknt 6, buzaliszt után pedig 10 pesetát tesz ki.

A m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság az 1898 évben, esetleg 3 évi időszak alatt szükségelt. évenkénti különböző szélességű 51,800 méter. három nyüstös vászon szállítására f. hó 15-i lejárattal nyilvános árlejtést tart.

A m. kir. államvasutak aradi üzemeltetése az 1899. évre szükséges, évenkénti 30 mmazsa faggyu beszerzésének biztosítása céljából f. hó 16-i lejárattal nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek kamaránknál megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak miskolci üzemeltetése a pályafentartási faanyag beszerzésének biztosítása céljából f. hó 9-én nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek kamaránknál megtekinthetők.

vános árlejtést tart, melyre a feltételek s a különféle faanyagokról szóló kimutatás kamaránknál megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak aradi üzemeltetése az 1899 évben szükségelt anyagok szállításának biztosítása céljából f. hó 10-i lejárattal nyilvános árlejtést tart, a beszerzendő anyagok következők:

Kő, téglia és cserépneműek, faggyu, olaj és szappanfélék, takaréktűzhelyekhez használható alkatrészek, szerszámnyelvek, nád és lemezek, gyümölcsfa és virágmagvak stb. A feltételek kamaránknál megtekinthetők.

A m. kir. szabadalmi hivatal a következő szabadalmak leírását küldte be:

Uj petroleum lángzó. Ujtások herdók és hasonló tárgyak elzárható lefejtő csapjain. Tűzelő ajtók zárására szolgáló készülék. Ujtások kerékpárok hajtó szerkezetén. Uj szivartáska. Mozgatható betéttel bíró fűtőházi kémény. Diszes burkolat és eljárás ennek előállítására. Ujtások ötvényt olvasztó kemenczéken. Kerékpárhajtás változtatható attétellel. Tavbeszélő berendezés helyi teleppel. Uj kerékpár és kocsilámpa. Kerékpár két egymással ülő személy számára. Berendezés a visszalökéssel működtetett fegyverek ütőszegének megfeszítésére. Önműködő ajtócsukó két irányban nyuló ajtók számára. Uj szerkezetű körkemencze. Ujtások tetőcserepeken. Járó szerkezet csatorna ajtók számára. Emeletes sütőkemencze.

Mindazok, a kik a szabadalmak iránt érdeklődnek azok leírását és rajzait kamaránknál megtekinthetők.

Köszönetnyilvánítás.

Ó Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ó császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherceg rendkívül meg van elégedve az asbesttalppal bélelt cipőkkel. Ó Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta a cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy a vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án. **KRAHL**, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetűtű cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni
Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én tiszteelő híve
WEKERLE SÁNDOR

Nincs többé lábfájás!

Óvjuk lábainkat hidegtől, nedveségtől és meghűléstől.

Sem tyukszem, sem izadós láb, sem bőrkeményedés, sem labdaganat sem lábégés.

Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Hügyos, úgy az egész világon szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.

Kettősvastagságú 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított.

Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladónak megfelelő áron megvásárolható.

ÁLTALÁNOS ASBESTÁRU-GYÁR BETÉTI TÁRSASÁG
BUDAPEST.

Alföldi főelárúsító által több nagy nyeremény között

f. év márczius hó 22-én

60,000 KOR.

f. év április hó 6-án a

600,000 KOR.

jutalomdíj fizetett ki.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY A LEGSZERENCSESEBB ESETBEN

EGY MILLIÓ KORONA.

Első osztályú eredeti sorsjegyek árai:

egy egész 6.— frt
egy fél 3.— frt
egy negyed 1.50 frt
egy nyolczad 75 kr.

A sorsjegyeket utánvétellel küldöm, de az összeg postautalványon vagy ajánlott levélben is beküldhető. A hivatalos tervezet minden megrendeléshez ingyen mellékltem. A huzási jegyzéket minden további felszólítás nélkül a huzás megtörténte után azonnal beküldöm.

Szivesedjék b. megrendelését megelőző hozzá, mint a sorsjegyek eladásával megbízott főelárúsítóhoz Juttatni

Bihari Ede
BUDAPEST,
Granátos-utca 14.

1898. november 17. és 18.

**MINDEN SORSJEGY
MIND A 6 HUZÁSRA JÁTSZIK**

6 HUZÁS UJSÁGIROK SORSJÁTEKA 6 HUZÁS

**FŐNYEREMÉNY
100.000
KORONA
ERT.**

5 és 20.000 KORONA STB. STB.

ANYEREMÉNYTÁRGYAKAT KIVÁNTATRA 20% LEVONASSAL KÉSZPÉNZBEN VISSZAVÁRROLJA A VÁLLALAT.

EGY SORSJEGY ÁRA 1 KORONA

Huzás már 1899. január hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

Alföldi tak. pénztár.

Debreczeni ipar és keresk. bank.

RICHTER-féle HORGONY-PAIN-EXPELLER

Linimentum Capsici compos.

Ezen hirveves háziszor ellentállt az idő megpróbáltatásainak, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik készvényénél, oszónál, tag-szagatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 ft. uvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több ki-sebbsértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czegjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és TSA., csász. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT (Thüringia).

Legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Korona
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	50000
1 " "	20000
2 " "	60000
1 " "	40000
5 " "	30000
1 " "	25000
2 " "	20000
3 " "	15000
31 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
432 " "	2000
763 " "	1000
1238 " "	500
90 " "	300
31700 " "	200
" "	170
" "	130
15650 " "	100
" "	80
" "	40

50,000 nyer. és jut. összegben **13.160,000**

melyek hat húzásban sorsoltnak ki.

Rendelővel levágandó

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre..... I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget.....ft) utárvételezni kérem } A nem tetsző törlendő.
postautalvánnyal küldöm. }

Pontos cím.

A harmadik nagy magy. kir. osztálysorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 újból **50,000**
sorsjegyre nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, mint már általános ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész I-ső oszt. eredeti sorsjegyet 6.— frt
fél " " " " " 3.— "
negyod " " " " " 150 "
nyolczad " " " " " —.75 "

küldünk szét utárvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A húzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos húzási jegyzéket, hivatalos tervszetek pedig díjtalanul allanak rendelkezésre. A húzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelhetnek.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. november hó 17-ig a húzás napjáig hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. ÉS TSA

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítói

BUDAPEST, V., Váci-körut 4/a.

A nagy Krach!

New-York és Londonban az európai államokat sem hagyták érintetlenül és ebből kifolyólag egy nagy ezüstáru gyár indítatva érezte magát, hogy összes készletét csakis a munkadíj csekély megtérítése ellenében elárulja. Fel vagyok hatalmazva, ezen megbízást eszközölni. Ennek folytán 6 frt 60 kr-ért küldöm bárkinek a következő tárgyakat:

6 darab legfinomabb asztali kés valódi angol pengéből,
6 darab amerik. szab.-ezüst-villa egy drból állólag,
6 darab amerik. szab.-ezüst-evőkanál,
12 darab amerik. szab.-ezüst-kávéskanál,
1 darab amerik. szab.-ezüst-levesmérő,
1 darab amerik. szab.-ezüst-tejmérő,
2 darab amerik. szab.-ezüst-tojástörő,
6 darab angol Victoria-aljtányér,
2 darab hatásos tábla-gyertya tartó,
1 darab teaszűrő,
1 darab legfinomabb czukorszóró.

44 darab összesen 6 frt 60 kr.

A fenti 44 darab ezélt 40 frtba került, és most ezen tárgyak 6 frt 60 kr. leszállított árban kaphatók. Az amerik. szab.-ezüst teljesen fehér ércz, mely az ezüst-ezüst 25 évig megtartja, s ezért jótállás vállalatik. Bizonyítékul annak, hogy ezen hirdetés

nem szédülés,

kötelemem magamat, mindenkinek, kinek az áru nem tetszik, kifogás nélkül az összeget visszaadni, ép ezért ne mulassza el senki a kedvező alkalmat megragadni, hogy ezen remek garnitúrát megrendelje, mely még azon kívül igen alkalmas

pompás lakadalmi és alkalmi ajándék is, ugy mint minden jobb háztartáshoz. Kapható csakis

A. HIRSCHBERG'S

Hauptagentur der vereinigten amerik. Patent Silberwaaren-Fabriken

Wien, II., Rembrandtstrasse 198 — Telephon 7114. sz.

Szétküldés a vidékre utánvét, vagy az összeg előleges beküldése mellett.

Tisztítópórhoz 10 kr.

Valódi csak az itt látható védjeggyel (egészségi ércz)

Kivonat az elismerő iratokból. Küldeményt megkaptam és avval igen meg vagyok elégedve, kérek még egy remek garnitúrát 6 frt 60 kr-ért

Kolozsvár, 6 exell. Bánffy báróné. A küldeményt megkaptam és igen meg vagyok vele elégedve.

Gáad, 1896. szept. 1.

C. Chotek-Gudenus grófné.

A mintával nagyon meg vagyok elégedve és kérem az egész collectiót. Sopron, Marschall báróné.

BRÜNNI

POSZTÓ

gyapjuszövet

maradékok is.

közvetlen, legolcsóbb beszerzési forrás izléses legujabb és kitűnő gyártmányoknak!

Kérjen Ön

521 és téli szövetek, Palmerston, Kammarer Cheviot és legjobb loden szövetek stb.-ből tartalmazta collectiót a cs. kir. szab. finom posztó és gyapjuszövet gyár raktárából

Moriz Schwarz
Zwittau (Brünn.)

Legcsekélyebb méret is adatik. Nemtetsző visszavételük. Minták bérmentve. Küldés utánvétellel.

Ezer elismerés.

Minták, melyre nem történik megrendelés visszavételük.

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évre 10 k. — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " — "
Égy hónapra 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Hasábbos post sorozat 5 kr. Nagyobb terjedelmű a fentebb írt hirdetések alku szerint jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg díj a den külön beiktatásért 30 kr

Tegnap és ma Debreczenben.

— Nov. 5. szombat és nov. 6. vasárnap. —

Egyes ember életét is rövidnek tartják. . . „Hetven, — hogyha több: nyolcvan esztendő.” Egyik nap és a másik közt pedig csak egy éjszaka van. Mégis a legközelebbi szombat és vasárnap közzé mintha mérhetetlen idő toltult volna, a kettőnek történetében mérhetetlen különbség van.

Szombaton reggel nehéz köd ült el Debreczen városát, mintha jellemezné a természet, hogy ami azon a napon itt történik, nem a világszóra való, mert a sötétség szülőtte, tartalomban és célban egyiránt.

Valóban az. . . Akna munkával készítették elő, hogy Csongrád — Fekete vármegye módjára — Debreczen városában is határozatot erőszakoljanak ki a parlamenti szabadszólás szent joga ellen, ami az alkotmányos életnek mindenütt is ismertetője, — kriteriuma — de az különösen Magyarországon, amelynek ezredéves életében mindig szent volt az alkotmányos nemzet szólásszabadsága, de kiváltképpen azzá lett az 1848-iki modern alkotmányos parlamentarizmus felépülése által. És napjainkban amikor a Nemzet nagy érdekeit biztosító törvények védelme a kormányhatalom birtokában nem levő ellenzékre szállt át, amely nem is tehet egyebet, mint hogy az őszinte szó hatalmával védi azokat a szentesített törvények védelmében álló kötelesség-teljesítéshez hűtlen kormány ellen.

Debreczen városának képviselő testületében a megcsinált többség, minden indokolásban szűkölködő számhatalmával át kellett erőszakolni az ellenzék napnál világosabb indokolása dacára azt a határozatot, amely a parlamenti szólásszabadság megláncolásában álló végzetes merénylet a képviselői alkotmányosság ellen; szégyennel borítja el az egész országot; de különösen ezt a várost, amely 1849-ben az 1848-ban megalkotott alkotmány védelmében a szabad szó és a hazafias tett hatalmával tündöklött a jogaiért küzdő Magyarország élén, oly sikerrel, amit a történetírás muzsája e haza életének legfényesebb lapjára letörülhetlenül irt fel.

S ezt a fényes lapot nem ártallotta szombaton a szolgálalkúség ködbehorítani.

Miért éppen azon napon, amelyet követő vasárnap volt nyilatkozandó e város azon országos nagy érdekek felett, a melyek mellett harcol a képviselőházi ellenzék a szabad szó hatalmával a kormánypárt megfoghatlan

indolenciája vagy éppen titkos ellenakciójával szembe? Azt gondolta talán a szavazó-gépmester, hogy az a határozat megfélemlíti Debreczen város s a badlelkű polgárságát s a népgyűlés elől eloldalog.

Csalatkozott! . . Bizony az ő számítása tört össze.

Nem említhetjük Kossuth Ferenc és társai szombat esti megérkezésével kitört lelkesedést. Rámutatunk csak a vasárnap végbement »Népgyűlésben« megbizonyosodott közrészvételre, mely Debreczen város mezőgazda, ipasos és kereskedő polgárait s a vidéki magyar érzésű népet is, a bizonytalan időt nem tekintve, óriás tömegben a kollégium udvarára összehozta, megbizonyítására annak, hogy az országgyűlési ellenzéki pártok küzdelme: a nép harcza, a Nemzet érdekei iránt érzéketlen kormány ellen; s azok a határozatok, amelyeket hivatalos presszióval kierőltetnek s az ország többsége akaratainak állítani, nem atallják: nem a magyar Nemzet akaratára, mert ennek számban és erőben is legszámottevőbb része — a polgárság és a nép, lelketlen, erkölcsromboló kufárkodások dacára sem hűtelen a Nemzet igaz érdekei iránt, hanem követeli ez országnak jogait, a független államiság minden tartozékával.

Ez a különbség szombat és vasárnap . . . a hivatalos mondvasinált határozat szerinti — és a nép óriás lelkesedéssel megállapított felirata közt. Kód ellen napfény!

Jó lesz a különbséget fontolóra venniök a kormány önkarat nélküli szolgáltnak, s nem keseríteni a nemzete érdekeihez hű népet végletekre.

Távol van e nép és távol vannak vezérei a forradalomtól. Akik a törvényt tisztelik nem csinálnak forradalmat; de ha rákényszerítik, védi igazait és nem vonul félre az erőszak elől: ám lássák azok, akik a nép türelmével üznek veszélyes játékot . . . vegyék észökbe, amit szombaton mondott a képviselőházban Tibád Antal: «a forradalmaknak meg van az a tulajdonságuk, hogy a rossz és buta kormányok a tetszőprik . . .»

— a — r.

A megérkezés.

Szombaton este 6 óra 50 perczkor robbogott be a pályaudvarra a vonat, melyen a jelenleg élők közt az első magyar ember: Kossuth Ferenc, a legnyitabb jellemű hazafi Debreczenbe megérkezett!

Fogadtatása egyszerű, de szívélyes és

megható volt. Nem ékesítette a hivatalos személyzet cifra ruhába bepakolt nagyképű gárdája — a négyes fogat sem jött ki ez alkalommal Kossuth tiszteletére . . . pedig ugyanaz a nagy hazafi tisztelte meg ezuttal is Debreczent látogatásával, a ki pár évvel ezelőtt oly fényes fogadtatásban részesült . . . jha, hiába, a város négyes fogatára — becsületese, jó hazafiak nem mindig méltók s ha így súlyed a hivatalos közérkölcshiség: megérjük tán még azt is, hogy legczimeresebb ellenségeit a népnek onnan fogjuk megismerni, ha közéök vetődnek, hogy a város négyes fogatán és hivatalos ceremónia mellett hozzák őket a nyakunkra.

Ti nektek pedig jó hazafiak az effajta parádé nem is való! — hozzátok nem is méltó — elégedjétek meg a mi lelkünk törhetetlen ragaszkodásával s szívünk odaadó szeretetével s az egyszerűség széplőtlen erkölcsi tisztaságával és ha az óra út életünk s vértünk hű feláldozásával . . . ennél a mi ragaszkodásunknak és szeretetünknek értékesebb bizonyítékát ne várjátok tőlünk — mert mi szegény emberek vagyunk — üldözöttek a hivatalos Magyarország előtt, de becsületünk és erkölcsi méltóságunk érzetében büszkéek és férfiasak — s hozzátok, Apostolainkhoz. hűek és igazak.

A mi ezután következett, az Debreczen város polgárságának első felelete volt a városi közgyűlés hazafiatlan határozatára! Mert amikor este 6 óra 50 perczor érkezett Kossuth Ferenc, Pap Elek, Balogh László, Szinay Gyula 48-as függetlenségi képviselő társaival a debreczeni pályaudvarba, ott már megszámlálhatlan sokaságu tisztelői várták az érkezőket — élükön Thaly Kálmán Debreczen I. kerülete képviselőjével és Kertész János függ. párti alelnökkel.

A fogadó beszédet Kertész J. mondta, egyszerű, rövid, de lelkes szavakban fejezte ki az érzést, amely e város polgárságát áthatja akkor, midőn hazánk foghatatlan érdemű és halhatatlan emlékezetű nagy fia: Kossuth Lajos fiát láthatja, aki atyja nyomdokán haladva, fáradhatlan munkássága tárgyul szintén e Haza és Nemzet függetlenségét és boldogságát tüzte ki.

Kossuth Ferenc az egyszerű, de szívből jövő szavakra szintén röviden, de láthatólag a lelkes fogadtatás hatása alatt állva meghatottan válaszolt, különösen hangsúlyozva: hogy azért jött, az ő n a l l ó v á m t e r ü l e t e s a k ü l ö n n e m z e t i b a n k ü d v ö s v o l t a felől, holnap a »Népgyűlés«-en meggyőzni Debreczen város mezőgazdasági, iparos, kereskedő, általában minden polgárát — sikerülni fog.

Kossuth beszédjére a közönség viharosan felzúgó »Éljennel« és tapssal válaszolt ebbe az »Éljen« kiáltásba annyi elszántság, annyi visszafolyott hazafiai fájdalom és keserűség szólt meg, amennyit csak egy hazáját rajongva szerető megsértett nemzet egyszerre megszólaló ajkával örömtől és elkeseredéstől kizokkolt lelkéből egy »Jaji« kiáltásban kizokkogat!

«Sirva vigad a magyar!»

A felriadó — és aztán nemis szünetelő éljenzés által követte, kocsikon indultak el a szeretett vendégek. Megindulás után azonnal, a tullekesült ifjuság váratlanul kifogta Kossuth kocsjának lovait s maga ragadta kocsját Kis-Várad, Piacz és Kossuth-utczákon

át Hauer Bertalan Angol királynő szállodájában kijelölt szállására.

Itt áztán a függetlenségi párt fogadó választmányának társaságában egyszerű majdnem zártkörű vacsorázás volt, melyen vendégek: vendéglátók, a nagy multia emlékeztetése és a holnapi fontos feladatot tárgyzó beszélgetes közt és olykor-vlykor leikes felkészüléseket is megeresztve töltötték el az időt majdnem éjfélig, amikor a vendégek pihenni tértek, a választmány tagjai a holnapi nap történéseire lelkesült előre tekintéssel magok is nyugalomra tavoztak.

A „Népgyűlés.”

Debreczen, november 6.

Végre elérkezett a várva várt nap, amidőn a nemzetgazdasági fontos és a Magyar elam — önállósága, függetlensége kérdésével változatosan kapcsolatban levő nagykérdések, az önálló vámterület és külön nemzeti bank ügyében a minden ellenzéki párt közt is legszilárdabb és legmagyarabb 48-as függetlenségi párt elnöke — a mi dicsőséges emlékezetű nagy Kossuthunk méltó fiaak ajkairól hallja a debreczeni polgárság a teljes világosságot adó magyarázatot.

A városház u dvarát nem leh tett népgyűlési cselra has nálai, tehát mas helyről kellett gondoskodni, ami ily impozánsnak igényező számú embersokaság befogadását es minden tekintetben kielegitő voltát tekintve, nem csekély gondot okozott, kivált mivel az idő már körökre égett. A gondos Kertes z Janos e közügyek körül ifju-öreg telkereste az egyházkerület elnökséget s el kell ismerni: püspök es főgondnok készséggel engedték at a főiskolat gyűlés helyeül. Hszzen e kollégium megszentelt helye volt 1849-ben is a magyar nemzet es haza életérdekei tárgyalásának.

Ipartestületek zaslókkal, követe óriás neptenger áradattól példás rendben foglalak el az u d v a r t e r ü l e t é t a fellállított szöszék es emelvény körül, ahol mar a gyorsirók s laptudósítók elhelyezkedtek, várva feljegyzésére akövetkezendőnek es a mindenféle karzatokként szolgáló tagas hosszú nyílt emeleti folyosókat is megtöltötte a várakozó sokaság öregje, ifja gazdagja, szegénye, magasabb es polgari képzettségű minden osztrák képviselve nagy Debreczen városának. De Debreczen lakóm kívül a közelebb es távolabb fekvő községek, Nánás, Nádudvar, Kaba, Bősörmény stb. lelkesült nagyszámú képviselői is bejöttek es csatlakoztak Debreczenhez az országos közérdekű ügyben szívesen fogadott támogatóképpen szívből-lelekben.

Körülbelül 11 óra volt, amidőn K o s s u t h Ferencz képviselő társaiyal a 48-as függetlenségi párt kiváló tagjai által kísérvé belépett a főiskola udvarába. Akik nem láthattak is tudtak, ki es kik érkeztek, megmondta neki az az ezer meg ezer torokból feltörő es szünni nem asaró éljen kiáltás. De hát az ovációnak véget vetett a szöszekre lépett függetlenségi párti elnök Szunyogh Bertalan esendet kerő hangja.

Szunyogh Bertalan pártelnök beszéde.

Tisztelt polgartársak!

A mai napra az önálló vámterület tárgyában összehívott népgyűlést ezennel megnyitom s a nagyszámú megjelenteket szívem melegevel üdvözölve, mielőtt a szót nálam sokkal hivatottabbaknak atadnám, csak annyit kívánok jelezni, hogy a népgyűlésnek az az alkotmányos gyűlékezési jog alapján való összehívása szerintem a mai adott viszonyok hatása alatt két szerves köteletségünk volt; mert azon párt, amely Magyarország függetlenségéért több mint negyedszáz éve küzd, tehát történelmi multtal bír, kötelezve van, a'kut nem ösmerő multjánál fogva is, a je'ön válságos helyzetet nebiralat ala bocsátani, de kötelezve van azért is tiltakozó szavát fel emelni, mert ha a Csontvrad vármegye törvényhatóságának fő-páni erőszakkal hozott ismeretes indítványa még több más törvényhatóság által támogattatnék, akkor az nem

jelentene kevesebbet, mint azt, hogy Magyarország Ausztriának adja meg magát kegyelemre.

Ezek kijelentése után a szót Thaly Kálmán országgyűlési képviselőnek atadom.

Thaly Kálmán beszéde.

T. közönség es t. választóim.

Engedtessek meg nekem, ez a szó is, amennyiben Debreczen szab. kir. város első kerületének területén állunk. Nekem e terület, valamint Debreczen város függetlenségi polgársága régi idő óta annyira szívemhez nőtt es ezen összegyűlt díszes közönség közt olyan sok ismerős arcot, elveimnek kipróbált híveit látom, hogy lehetetlen nekem megtagadnom, ezt a második, annyiszor használt szeretett es oly hálával kiejtett megszólítást, hogy tisztelt választóim. 17 esztendeje annak immár, mikor ugyanerről a helyről legelőször engedve Debreczen I. kerüete függetlenségi polgársága megtisztelő felhívásának, volt szerencsém teljes meggyőződésemmé vált pártprogrammat kifejteni (Éljenzés.) 17 esztendő nagy idő; az akkor született gyermek is viruló ifju már es én, ki akkor fekete hujjal, fekete szakállal léptem ide; ma megöszült-n akkor itt, de önérettel s bár szerényen mondhatom, hogy a függetlenségi elvek becsületes szolgálatában öszültem meg. (Éljenzés.)

Nem kerestem rangokat, címeket, hivatalt, méltóságot; kerestem csak Debreczen függetlenségi polgárságának őszinte szeretetét, becsületét es azt, hogy innét legelőször hirdett programomhoz hü maradjak es azt gondolom, 17 esztendő bizonság arra, hogy hü maradtam T. választó polgárain irántam való szíves szeretetéhez, mert ha nem maradtam volna hü, nem mernék itt a' lani, mert arcom pirulna. (Élénk eljenzés.) T. függetlenségi közönség! Nekem csak egy programom van ma is; az, amelyet e helyről 17 éve kimondtam es a mellett akarom utolsó lehelétemet is kilehelni, t. i. a magyar állam, a magyar nemzet függetlensége mellett való harczolás, a függetlenség, hogy teljes legyen a hadügy, külügy es pénzügy, beleértve ez utóbbiba a közgazdaságot, hogy a nemzet sorsáról mindezen tereken önállólag, függetlenül, saját java szerint intézkedhessék. Ez az idő, mikor az előbbi fontos ügyeket kivivhatjuk, mikor minden alkotmányos eszközzel törekszünk addig is, míg az önálló magyar hadügyet es külügyet is kivivhatnánk es Ausztriával való kiegyezés napirendre hozta a közgazdaság önállóságát es függetlenséget. Ez a tere van a függetlenségnek napirenden es ezt megvívni jöttünk önök közé.

Régi igazság az, hogy egy jólétben levő, vagyonos, gazdag nemzetet leigázni nem lehet, mert annak körében virul a szabadság; a szabadságnak pedig a legelső es legbiztosabb alapja a polgárok anyagi jóléte. Viszont a mes erségesen elszegényített nép, könnyen hajtható a szolgaságba. Régi igazsága ez a történelemnek, tudták ezt a többiek is, A bécsi miniszterek is azért igyekeztek odabatni, s Magyarország amaz ellensége, aki beolvastani akart bennünket es az egységes monarchia jelszavát először adta ki s ezt a kollegiumot is le akarta foglalni es küzni innen a tanárokat es aki elakarta venni es templomot is, annak ma is méltó gyűlölettel kiejtett neve Kolonics volt ó mondta ki ezt először: „Én Magyarországot először szegényre, koldussá, végre katholicussá s legvégül németté teszem. Először tehát szegényre akarta tenni, hogy aztán németté tehesse; ez az elvet követték Magyarországgal szemben es hogy Magyarországon az ipar fel ne virágozhas-sék, semmifele gyár állítására engedményt nem adtak s hogy a magyar közműipart is megöljék, a vámterületet úgy szabályozták, hogy azon áruk, melyek neki szükségesek voltak t. i. az elemi szerek, különösen buza, liszt, labasjóság a vamvonalon csekély fizetésért átszalíthatók legyenek; azokra pedig, a melyek Ausztriában is műveltek, — óriási vámot vetettek; pl. a méhtenyésztés, a komótermelés, a méz hajdan a cukrot is pótolta, nagyon fontos volt hazánkban, minthogy azonban Ausztriában is volt méhtenyésztés, a magyar

méh es komló Ausztriába való vitelére vámot szabtak, hogy egészen tönkretegyék es két tenyésztés ágat, mely utóbbi időben kezd lábra hozták a serfözök a komlót, szóval egész jóléti termelési ágakat szoritottak ki.

Pillantsunk még vissza a históriába; nem mindig volt úgy, hogy Ausztria uralkodott Magyarországon, hanem megfordítva is ki a bécsi meghódított varból osztrigatta parancsait; Hunyadi Mátyás Magyarországot, Styriát, Karinthiát, Alsó-Ausztriát, Csehországot, déli részét birta es kormányzója Szapojai uralt a bécsi burgban es ott gyakorolta a hatalmat; nos mikor Mátyás, az osztrák es magyar, szerintem helyesen magyar es osztrák monarchiát uralta, mit tett ó akkor? Megszüntette a vámsorompókat? Nem! Mátyás király, mikor az egész monarchiát uralta is a Mura vizétől a jablunkai szorosig, meghagyta a vamjogot, mert ó Ausztria kapzsiságától meg akarta védeni a magyar államot; ezért nem szüntette meg a vámsorompókat, hanem fenntartotta. Ez nevezetes közgazdasági szempontból, mert hiszen Mátyásról nem tehetjük fel, hogy a magyar nemzet javát nem akarta volna előmozdítani. — Utána gyenge uralkodók következtek: Dobzse László, II. Lajos, ezek nem merték a vámsorompókat megbolygatni, hanem meghagyták; később jött I. Ferdinánddal a mostani uralkodóház, mit cselekedett ez? A magyar tartományok egyesítését nyíltan nem mondták ki, de megkezdték, — mégis gyakorlatilag a vámsorompókat nem merték lerontani, azonban az árszabást úgy gyakorolták, hogy a bécsi udvari kamarara hívták; természetes hogy a bécsi udvari kamara mindenben az osztrákok javát kereste es olyan tételeket szabott, hogy a gazdasági czikkeket, melyekre szükségük volt, azokhoz könnyen jutottak hozzá, viszont a mire nem volt szükségük, arra óriási vámtételeket szabtak;

Ha jó börtermés volt Ausztriában akkor a magyar borra rettenetes vámot szabtak mert évről-évre szabták meg, hogy a magyar bor ne keljen Ausztriában.

Ha rossz termés volt Ausztriában akkor lejjebb szállították a tarifát, szóval a maguk hasznát keresték es a magyar gazdát megkárosítani törekedtek.

Ez a vámsorompó fenállott nemcsak 1848-ig, hanem 1851-ig. Akkor a legelső ebb reactio abszoluzmá Bach-systema törölte el, úgy, hogy Magyarország Ausztriának egy része lett s az osztrák czikkek bejöttek minden vámtétel nélkül.

Csoda-e tehát, ha mi mindenütt s mindannyian alkotmányos eszközzel hazánk önállóságát akarjuk kivívni s hogy legyen Magyarország olyan, mint a minő volt dicsőséges Mátyás király idejében. (Éljenzés.)

T. polgartársak! Nekem szép alkalmam nyílnék most ezen díszes közönség előtt beszélni az önálló vámterület es önálló nemzeti jegybank előnyeiről.

Meltoztatnak tudni, hogy mikor beszámoló, program vagy bármiféle beszédet mondok, nagyon szívesen f-jtem ki eszmém t. legutóbb is a városháza udvarán ta ó két óra hosszat is beszéltem.

De ezek előrebocsátása után most nem akarom az önök becses türelmét farasztani, hanem fentartom nálamnál különösen a nemzetgazdasági téren sokkal hivatottabb ferju számára. Fzen szent falak hallották 1848-9 dicsőséges országgyűlés vezérének, Magyarország kormányzójának, a lánglelkű Kossuth L-nak szavait, melyek még ma is viszhangoznak ezen megszentelt falak között. Év ide jött önök közé a független polgárok es az önálló vámterületet kívánók közé szavaiat megtisztelni a nagy kormányzónak méltó fia Kossuth Ferencz. (Lelkes eljenzés.) Az országgyűlési függetlenségi párt vezére es elnöke (Élénk eljenzés) méltó utóda azon szellemöröasnak, a ki a magyar népet felszabadította, az uj modern Magyarországot megalakította es világszerte dicsőséget szerzett s annyit tett s szenvedett, hazájáért.

Kossuth Lajos méltó fia már ifju korá-

ban, még mi'kor számkivetett édes atyjával elvonult Londonba, Anglia fővárosának nevelő intézeteiben és collegiumaiban halgatta a tudományokat, már akkor, mint ifjú behatón foglalkozott nemzetgazdasági tanulmányokkal, úgy, hogy Kossuth Ferencz már mint ifjú angol nyelven írt nemzetgazdasági tanulmányaival kitüntetésekkel a pályadíjakat nyert. (Élénk éljenzés) Tehát ő a nemzetgazdaság terén szakember, a védegyelet megalkotójának és Magyarország első pénzügyministerének fia.

Ő folytatta ezen tanulmányait és folytatja ma is a legnagyobb szorgalommal mint az országgyűlésen a pénzügyi bizottságnak, mint a mely e kérdésekkel részletesen foglalkozik, egyik legbuzgóbb tagja ő a magyarországi képviselőknél, — ki legalaposabban érti a pénzügyet és nemzetgazdaságot. (Élénk éljenzés) Én ezennel neki engedem át a szót, ő fogja kifejteni az összegyűlt ezrek előtt azt, hogy mennyire érdekeiben áll a magyar polgárnak, úgy a földművelőnek, mint az iparosnak az önálló vámterület és mennyire képtelen rágalimok azok, amelyek minden oldalról megindultak azok részéről, kik az Ausztriával való mindeuároni s teljes összeolvadást óhajtlják.

Természetes, hogy mi és én is, mint e kerületnek érdemtelten képviselője azon elveket hirdetem, amelyeket 17 év óta hirdetek minden erőmmel s teljes meggyőződéssel minden alkotmányos u'on s azt hiszem a felvilágosodott nép minket fog támogatni különösen pedig Debreczen polgársága, mihelyt Kossuth Ferencz szavait meg fogja hallgatni, aki minden ellenkező nézetet meg fog czáfolni s ki fogja fejteni az önálló vámterület s önálló jegybank fontosságát hazánkra s nemzetünknek.

Én tehát ezennel megköszönve a szives figyelmet, amelylyel megtiszteltél melőttötök, átadom a helyet s felkérem Kossuth Ferencz beszéde megtartására. [Hosszantartó élénk éljenzés]

Kossuth Ferencz beszéde.

T. Polgártársaim!

Aza kérdés, a minek megvitatására most összegyűltünk, reádkivül fontos, még pedig azért, mert egyrészt helyes megoldása biztosítja az ország függetlenségét az anyagi téren, másrészt pedig azért, mert biztosítja a magyar honpolgárok jólétét, ha úgy oldatik meg, ahogy ezt az ország érdeke kívánja. — Örömmel látom, hogy Önök elég nagy számmal gyűltek ma ide össze és ez bebizonyítja azt, hogy érdeklődnek ezen kérdés iránt és hogy gyakorolni akarják a honpolgárok azon legfőbb jogát, hogy akkor, amikor életbevágó kérdések vannak szönyegen, a honpolgárok a nemzeti kérdéseket megvitatassák és ha esetleges törvénysértések követetnek el azért, hogy az országnak jogát egy bizonyos irányban ne érvényesíthesse a közakarát, akkor önök oda állanak a törvény mellé és igyekeznek ezt megvédelmezni. Így értelmezem én az önök összejövetelét ma.

Jól tudják önök, hogy a függetlenségnek két neve van, az egyik a politikai függetlenség, a másik a közgazdasági függetlenség. Mind a kettőre vonatkozólag megvagyok győződve arról, hogy az egész országban oly lelkesedés fogja el a polgárok keblét, mint a milyen lelkesedés él az én lelkemben, akkor az anyagi téren nem sokat kellene nekem vitáznom, bizonyíthatom, mert elég volna azt mondanom: Polgártársaim! az anyagi függetlenség a haza önállóságának és függetlenségének főkeleke, ezért a magyarnak ha kell, áldozatokat hozni is szükséges, tehát ne vizsgáljuk, hogy jó-e a zsebünknek, hanem azt vizsgáljuk, jó-e hazánknak és e szerint cselekedjünk. (Élő éljenzés.)

Volt olyan idő, mikor a magyar polgárok életüket és vérüket is készek voltak a haza oltárára felajánlani. Most erre szükség nincs, mindössze is csak arra van szükség, hogy ne higgyenek az áraitóknak, hanem saját maguk ítéljék meg a helyzetet higgadtan, gyakorolják a magyar polgárok jogait, mert

ha oda süjdedt volna már a magyar, hogy ne csak nem képes többé életét és véréit feláldozni a hazáért, de még arra sem képes, hogy polgári jogait erősen, becsületesen gyakorolja, akkor csakugyan kétségbe kellene esni a haza felett. De hiszem, hogy ez nem így van.

Van még az országban ma is igen sok derék magyar ember, aki örömmel látja azt, hogy van egy párt, amely magasan lobogtatja a magyar függelenség zászlaját és örömmel látja azt, hogy ez a párt mindig ott van, ahol küzdeni kell, ahol meg kell védelmezni a hazának elévülhetlen és legszentebb jogait. (Élő éljenzés.)

Én legalább ezt tapasztalom mindenütt, ahol járok-kelek ez országban s hordozom azt a zászlót, melyet a sors kivett édes apám meghült kezeiből, de amelyet felemeltem én, ha nem is oly tehetséggel és erővel, mint az övé, de ép oly nagy szeretettel és elhatározással. (Élő éljenzés.)

T. polgártársak! engedjék meg, hogy attérjek ezek után az anyagi kérdések fejtegetésére, mert hisz nem olyan időköt élünk, mikor a szegénység kopogtat majdnem minden ember ajtaján, olyan időköt élünk, mikor fájdalom! nagyon is meg kell gondolja meg minden ember, hogy átengedhesse magát az ő érdelemvilágának, vagy kénytelen szükség által kényszerítve számíthatni, fontolgatni, hogy mit tegyen.

Én azt hiszem, be tudom önöknek bizonyítani azt, hogy az ország most abban a helyzetben van, a melyben nem volt nagyon régtóta, hogy a hazafiság és az önzés ugyanazt követeli ebben a percben. Nem elég tehát, hogy egy polgár önző legyen, hogy olyan uton járjon, mely az ő családjá jölétére v ezethet, tegye meg hazafiai kötelességét is s így nem jöhet összekoccanásba a családapa és hazafi egymással. Röviden ki akarom önöknek fejteni azt hogy mit tesz e két szó, önálló vámterület

Az országnak az 1867-iki törvények is megadják azt a jogot, hogy az ország határain vámvonalakat állíthasson fel és megvámolja azokat a cikkeket, a melyek bejönnek magyar fogyasztási területre. Ha tehát evvel a jogával nem él a magyar, illetőleg nem állít fel vámsorompókat és nem vámolja meg a beözönlő cikkeket, akkor oda ajándékozza azt az összeget, amelyet beszédhetett volna. Tudják-e önök, hogy ezen a címen mennyit ajándékozott Magyarország a kormány hivatalos adatai szerint az osztrákoknak a lefolyt 31 alatt? 1300 millió frtot. (Csodalkozás.) Már most kérdem önöktől, hogy nem lenne-e vagyonosabb a magyar polgárság, ha beszédtek volna ezt az 1300 frtot — és ha ezt beszédtek volna, ennek megfelelő összeggel leszállítottuk volna pl. a földadót? leszállíthatunk volna más adókat is, mert bizony kitelnék az ország egész földadójának elengedése, és sok más adó is, ha beszédhetnénk azokat a milliókat, melyeket nem a mi elveink szerint, de a fenálló törvények szerint jogunk volna beszédeni. Már most Tisztelt Polgártársak időnként lefoly a vám és kereskedelmi szerződés és időnként Magyarország visszanyeri azt a jogát hogy felállítsa ezeket a vámsorompókat, melylyel a kereskedelmet tekintve — úgy vagyunk, hogy ha ma felállítanánk ezen vámsorompókat, évenként 60 millió forintot szedne be az ország, csak olyan vámmal súlytva az osztrák árucikkeket, a melynek megfelelő a legnagyobb kedvezményeket élvező országok árucikkeire kivetteltetett vám. Minthogy mindig 10 évre szokott megkötetni a szerződés, ha mi most nem állítjuk fel az önálló vámterületet, 600 millió frtot fognak ajándékozni az osztráknak. Én sok becsületes magyar arczu ferfit látok itt magam körül, de sok milliómost nem (ugy van) és csodálkozom azon, hogy az ország többsége kész az osztráknak 600 millió frtot ajándékozni.

Mi ennek utját álljuk és azt hiszem kötelességünket teljesítjük (Általános éljenzés.) A vám szerződés kétfelé osztható. Az egyik az ipart érdekli, a másik a mezőgazdaságot.

Én mind a kettőre ki fogok terjeszkedni, annál inkább, mert arról vagyok értesülve, hogy a kormány bizonyos iratokat terjeszt, mely iratokkal igyekezik félre vezetni a polgárok nezetét és meggyőződését erőszakkal is. Az iparról fogok beszélni! Tudják-e önök, hogy mennyi iparcikk jön be Ausztriából Magyarországra? Hat megfogom mondani! 400 millió forint áru osztrák iparcikk, ebből a 400 millióból az általános ipar haszon 40 millió forint évenként. Tehát a magyar fogyasztó terület, illetőleg önök és én és mindnyájan az osztrák gyárosoknak évenként 40 millió forint hasznot fizetünk. Továbbá mint-hogy a nyers értéket megtisztítjuk az ipar hasznától: fele a megmarta t összegnek a nyers anyag értékét képviseli, a másik pedig a munkabért. Ennek következtében a magyar fogyasztó terület évenként 180 millió forintot fizet nyers anyag és munkakért.

Hat tisztelt polgártársaim ez a hirhéd osztrák fogyasztó tudják-e mennyit fogyaszt el ebből a gabonából és hüvelyesekből? Ki vittünk 1893-ban Ausztriába 17 millió frt árut, de megjegyzem, hogy behoztunk olyanból, a mi nem kellett volna 16 millió forint árut, tehát csak 1 millió forintot nyertünk! Így ámitják és vezetik felre a szegény embert magyarországon! 1894-ben kivittünk 16 millió forint árut és behoztunk 20 millió forint árut, tehát meg 4 millió forinttal többet mint a mennyi kellett volna. 1895-ben 17 millió forintnyi árut behoztunk és kivittünk 16.6 milliónyit, 1896 volt az az egyetlen év — és erre nagyon büszke az a bizonyos kiscgazda — mikor behoztunk 16 millió forintnyi árut és kivittünk 22 millió forintnyi árut. De nem látjuk e be, hogy mily óriási ámitásról van itt szó, mikor az osztrák úgy rendezi be a dolgot, hogy olyan buzából, melyre semmi szükség sincsen, Magyarországra behozható legyen olyan mennyiség, azért hogy leverjék az arakat és hogy ők olcsóbb kenyeret egyenek, csakhogy ne egyék azt a magok zsebe kárára. Ugyan ekkor kisült azokból az adatokból, a melyeket a kormány maga tesz köze, hogy az osztrák iparcikk nekünk semmit sem ér, mert elérhetjük volna, hogy kizárjuk az idegen buzát, ha önálló vámterület lesz és akkor hazánkba fogják megenni azt a mennyiséget, melyet most kivisznek, mert az a mennyiség, most beözönlött Romániából és azért van kivinni való! De ez abszolút mérték nem lehet. Mert van olyan év, mikor van kivinni való, van olyan év, mikor igen keves van, de mikor van is kivinni való tudják-e önök, hogy hogyan rendezte be az osztrák? (A magyar mást szokott róla mondani) de ezt én nem mondom, azt; úgy rendezi be, hogy állandóan Berlinben 2 frttal, Olaszországban 4 frttal és Párisban 1 frt 80 krral drágább a buza, mint Bécsbe és így tovább. Már most kérdem önöket, olyan jó indulattal, vannak önök az osztrákok gyomra iránt, hogy ennek örülnek? Minket azzal fenyegetnek, hogy vigyázzunk magunkra, mert ha felállítjuk az önálló vámterületet és megvámoljuk az osztrák iparcikkeket akkor kizsoritják a magyar buzát és akkor nagyon kevés kivinni való buza lesz! Hat Bécsben az orosz buza, ha o d e s s z a i 90 krral és ha kronstadti 70 krral drágább mint a magyar, a legeslegolcsóbb buza az orosz lévén a buzát és a kenyeret 90 krral drágábban fizeti meg akkor a bécsi. Van-e olyan bolond teemtése a természetnek, ki a saját maga gyomrát meg vámolja? Ilyen nincs! Ne féljünk attól, hogy az osztrák megvámolja a mi buzánkat, mert ha megvámolja, azt éri el, hogy drágább kenyeret fog enni, mint most. Olyan embert ismertem ki felhevülésében bolondott csinált, de olyat, ki dühében koplalna, még nem. (Általános éljenzés.) Én tehát és az egész függetlenségi párt nem tudja mosolyogjunk, vagy haragudjunk-e azon, mikor úgy ámitja a magyar népet. Jól tudjuk azt, hogy ha mi felállítjuk az önálló vámterületet, ezzel a magyar önállóság, a magyar állam eszme óriásilag fog haladni, épen ezért nem akarják Bécsben, hogy ez

*) Mégis hunczut a német! Szedő.

megtörténjék. Es azok, kik minket kormányoznak, nem arra tekintenek kizárólag, hogy mi a magyar érdek. Ha pedig be is látjuk, hogy mi a magyar érdek, ha Bécsben haragosan néznek reájuk, akkor ők hasra esnek, — nem mondom, hogy más testrészükre esnek. De ők mindazokat, melyeket elmondtam önöknek és melyről estig beszélhetnek, ki olvashatják azon adatokból, melyeket a kormány tesz közé, mert kénytelen közzé tenni s láthatják, mit fizet a magyar munkás az osztrák munkások zsebébe. Mert kérdem önöket, nem jól esnek-e a magyar munkásoknak, ha e 180 millió forintnak csak egy kis része is megmaradna az országban és a szegény magyar munkás zsebébe meene? Már most kérdem én, hogy miért van az, hogy van egy nagy párt sőt többség az országban, a mely azt mondja, hogy sokkal jobb lesz évenként 40 millió hasznat fizetni az osztrák iparosoknak, sokkal jobb lesz évenként 100 millió bert fizetni az osztrák munkásoknak, mint mindezen nagy összegeket megtartani a szegény magyar ember zsebébe (Élénk eljenzés).

En azt mondom, hogy aki így okoskodik vagy nem tudja, hogy mit beszél és akkor nagyon bűnös, mert azért küldik oda az ország hazába, hogyha nem tud valamit tanulja meg; vagy ha nem bűnös, akkor bűnös egy másik irányban, mert akkor csupán azért akarja ezen nagy összeget kiszorítani a szegény magyar ember zsebéből, mert Bécsben úgy akarják (Ugy van, ugy van.)

Már pedig t. polgártársak én ember szerető ember vagyok és örülök neki, ha a szomszédnak is jó dolga van, de azt csakugyan nem akarom, hogy az osztrák a magyar embernek véres verejtékén hizzek meg.

Pedig, hogy mennyire meghízik a magyar véres verejtékén egy pár számadattal logom önök előtt bebizonyítani: az osztrák iparczikk a melyekből a legnagyobb mennyiség özönlik Magyarországra a fonott szövetez, posztó, bőr és effelek.

Csupán öt év alatt, minden öt évi idényt véve, tudják e hogy a textil iparral dolgozó géz gépek ereje 63 százalékkal szaporodott, ez mind a magyar véres verejtéke fizette meg, a ruházati iparnál 95 százalékkal szaporodott, ezt is a magyar véres verejtéke fizette meg, a bőr iparnál 80 százalékkal szaporodott és míg 1885-ben a textil iparnál 569 ezer mm.-at hoztak Ausztriából addig 1894-ben már 778 ezret tehát egy félszer annyit és így tovább.

Elszámolhatnék csakugyan minden egyes iparczikket, a melyek mind Ausztriából jönnek Magyarországra, pedig a szegény iparos munkás nem talál munkát, szenved, nélkülöz, az adót pedig óriásilag fizeti, mert hiszen ugy van a dolog, hogy míg Ausztriában pl. az államköltség csak 102 százalékkal szaporodott 1898 óta, Magyarországon 263 százalékkal szaporodott, tehát csaknem megháromszorosodott már ma.

Ismét kérdem, mint józan eszű emberektől önöktől; hogy van e tanut ember, aki azt helyeselné, hogy míg egyrészt az államköltség tehát az adó 30 év alatt megháromszorosodjon, addig Magyarország pénze ily óriási mennyiségben tehát 400 millió koflyon Ausztriába és ott a gyáripárt gyarapítsa annyira, mint ahogy elmondtam.

Ha ezt helyesnek véli valaki akkor annak elméje nincs ugy képezve mint az enyém, mert nem tudom belátni, hogy józan eszszel hogy lehet ezt helyeselni.

Jól tudják önök, hogy az államnak legnagyobb része földmives és csak 4%-a a lakosságának iparos, azt is tudják önök, hogy a földmivelő csak 3-4 hónapig dolgozhatik az évben, a többi részét kénytelen elhényelni. Neki és családjának pedig élni kell egész évben. Az iparos munkás egész évben dolgozik és egész évben kap fizetést. (Ha volna mit!) Jól mondja a közbezőlő, de ha önálló vámterület volna, mivel a magyar fogyasztás azt mutatja, hogy 400 millió frt-ot fogyaszt el, ha csak ennek felét is Magyarországon termelnek akkor 200 millió frt-ot nyernének, és ekkor körülbelül 80 millió frt munkabér magyar munkás zsebében maradna.

Hát T. polgártársaim hogy ha szaporodnék az iparmunkások száma, amely szaporodhatnék, ha az önálló vámterület felállítanánk és kizárnánk egy részét az osztrák iparnak, akkor igen természetes, hogy a közjólét is növekednék, mert legalább egyrésze a munkás osztálynak oda menne dolgozni, a hol egész évbe kap fizetést és nem maradna azon munka mellett, a hol csak 4 hónapig kap egy évben fizetést, tehát a jólét növekednék, az élelmezés is javulna; a jólétben levő ember több kenyeret, jobb kenyeret eszik, ennek következtében több buza fogy el az országban ha nagyobb a jólét és hogy bebizonyítsam azt, hogy ez mennyire igaz, megemlítem, hogy Magyarország, a hol csakugyan annyi buzát termelnek — ezt a példát hozom fel — hogy nagy kivitele van belőle, azaz ország Európában, a hol csaknem a legkevesebbet fogyaszt el minden egyea ember, ez azt bizonyítja, hogy nincs pénze megvenni, ugy, hogy az okos ember igyekezik ugy intézkedni, hogy szerezzen pénzt a szegény ember számára, mert nem annyira az a súlyos teher, hogy az adó nagy, hanem az, hogy nincs miből megfizetni. Addig míg nem lesz felállítva az önálló vámterület az osztrák ipar nem fogja megengedni azt, hogy a magyar ipar kifejlődhessék.

Es ez igen természetes, mert a magyar ipar kezdettől, az osztrák ipar pedig erős és kifejezett, a két ö birkozása olyan, mintha egy 5 éves gyermek 30 éves férfival birkoznék, ugy földhöz vágná, ha nem volna kimélet benne, hogy kiadná a lelkét. Így tesz az osztrák ipar a magyar iparral és ez mindig így lesz, míg vámsorompókat nem állítunk fel és az osztrák ipart meg nem vátoljuk, ha ezt megesszük, a magyar ipar vedve lesz, az akkor megszülehetik és nem csak, hogy nagy része a pénznek, mit az osztráknak most fizetünk, az országban fog maradni, hanem az ipar fejlődven, a munkások is, az állam is jövedelemhez fognak jutni és bizonyos adó nemeket le lehetne szállítani.

Azt hiszem, eléggé bebizonyítottam, mennyire előnyére lenne az iparos osztályuak, ha felállítanánk az önálló vámterületet. Attérek a mezőgazdaságra, ami annál fontosabb, mert az ország lakosságának 75 százaléka östermelésből, földmivelésből él, holott az iparos csak 4 százaléki. Be fogják látni, hogy mivel az osztrák veszi a mi mezőgazdasági termékeinket egyrészt azért, hogy megegye, másrészt azért, hogy feldolgozza, mondom, befogják látni, hogy érdekében van ehhez minél olcsóbban jutni. Ha én kalapot megyék venni, igyekezni fogok azt minél olcsóbban vetheti meg. Így tesz az osztrák is.

De a mi érdekünk nem ez, hanem hogy buzánkat minél drágábban adjuk el. Hogy lehetne tehát üdvös dolog, összeházasodni olyanokkal, akiknek érdeke a miekkel homlokegyenest ellenkezik? Ha pedig összeházasodunk velük, akkor, minthogy ők az erősebbek, ők parancsolnak és nem mi. Mi ennek a következése? Az, hogy a közös vámterület körülvevők védvámokkal, hogy idegen országok ipari cikkeit ne jöhessenek Magyarországra és hogy a magyar fogyasztó terület le legyen kötve az osztrák ipar számára. Ennek két következése van. Az egyik az, hogy a magyar fogyasztó drágábbat fizeti meg, mert nem versenyeznek az osztrákok az idegennel, a másik az, hogy azon idegen állam, melynek iparczikkeit kizárták az osztrákok a közös vámterületről, bosszút áll s kizárja a magyar mezőgazdasági produktumokat a saját területéről. Ezelőtt 15-20 évvel ugyanis a magyar buzát el lehetett szépen adni Franciaországban, Olaszországban, Svájcban meg Braziliában a tengeren túl is, ma már nem lehet, mert az idegen államok felemelték a vám-tételeket, azt mondják, ti nem vesztitek a mi cikkeinket, mi sem a ti cikketeket. Így érte el az osztrák, a mire törekedett, hogy ó olcsón vehesse meg a magyar buzát és hogy még jobban elérje, ugy intézte a kereskedelmi szerződéseket, hogy az idegen buza jöhessen be Magyarországra.

Es azt minden ember tudja, hogyha egy piacon több eladni való áru van, mint vevő, akkor annak a cikknek az ára leszáll.

Az osztrák el is érte, hogy a magyar buza ára leszállt. A buzáról azért beszéltek, mert a learatott területeknek Magyarországon, ez a legfőbb cikk, világ piaci cikk, annak vannak világpiazzárai és minthogy az egész világon használnak buzát, az teljes lehetetlenség, hogy ezen buzaár egy helyen magasabb legyen, mint a másikon, mert megtörténhetnék mindjárt, ami emgtörténik a vízzel, hogyha két pohár köze csövet teszünk és belé vizet töltünk, miadkettőben egyforma magasságra emelkedik fel, de csak akkor, ha szabadon folyhat, mert ha szabadon nem folyhat, akkor igen természetes, hogy egy helyen magasabb, más helyen alacsonyabb lesz. Mit lesznek ép azért az osztrákok, hogy egy helyen magasabb buzánkhoz? Ugy rendezkedtek be, hogy beözönlik Magyarországra egy nagymennyiségű román buza, tudják-e, mennyi évenként?

1893-ban behoztak Magyarországra 16 millió frt értékű buzát, pedig Magyarországnak nem volt szüksége rá, sőt ki kellett volna vinni. 1893-ban behoztak 20 millió frt árát, 1899-ben 17.5 millió árút, 1896-ban 13.8 millió frt. árút (tört számokat nem említem) 1897 évi adatok még nincsenek nyilvánossá téve. Már most tudják-e, hogy Magyarország mindössze mennyi gabonát hüvelyest, lisztet és őrleményeket visz ki Auszriába és fel kérem jegezzék meg, mert én arról hallottam, hogy a kormány röpiratot adott ki, melyben azt fejtegeti, hogy mi lenne Magyarországból, ha az osztrák nem venné meg nyers anyagainkat, akkor saját zsrúokban halnánk meg, ami gondolom nem kellemes halál lenne. Megemlítem mulatás okáért, hogy Carenz herceget, halálra ítélték, de bírói azt mondták, hogy válasszon halálmetet. Volt egy édes bor, malvázia, ő azt választotta, hogy abban akar megfulni, azt hiszem, hogy ez a fuladási modor mégis csak kelemesebb volt, mint zsriban fuladni meg.

En azt mondom, hogy csak a vak nem látja annak az igazságát, amit most elmondtam. (Igaz! Ugy van!) annyira, hogy maga a politikai ellenfél is kénytelen elismerni, hogy sok igaz van abban, amit ti mondatok, de hozzá teszem, hogy magasabb politikai érdek követeli azt, hogy a magyar éhen haljon. Nem, ilyen magasabb politikai érdek nem ismerek. (Élénk eljenzés.) De hozzá teszem azt is, hogy nagyon téves beszéd az, hogy magas politikai érdek, illetőleg nagy hatalmi állása nélkül talán valami sarkány mioket fel-falna, s ez követelné a közös vámterületet, mert hiszen a szerződés érlelmében Ausztria és Magyarország minden 10 évben köteles össze veszni, már pedig kérdem, hogy erős-e az olyan állam, melynek népei minden 10 évben össze vesznek egymással és egymást ugy gyűlölik, hogy egy kanál vízben is megfojtanak egymást. Akkor lenne erős a monarchia, akkor ragyogna dicsőségeseen és fényesen a magyar kir. koronája, ha az a két állam, a melyik felett uralkodik, jó barátságban állana egymással, nem pedig egymáson elősködnék. Annak tehát, aki azt akarja, hogy a magyar koronának fénye dicsőségeseen ragyogjon, azt kell követelnie, hogy lépünk barátságos viszonyba Ausztriával, lépünk szerződésre, de nem szövetségre, mert ez kiszipolyozást, az pedig méltányosságot jelent.

Tudják-e mi a magyar osztrák bank? Idegen részvényekből alakult részvénytársaság. Kérdem, hogy józan eszűleg lehet-e a magyar hiteltűgyet rá bízni idegen részvénytársaságra. En azt mondom, hogy nem. Mi ennek a következése? Az, hogy jól tudják, hogy Magyarországon mily drága a hitel. én nem akarok senkit sem sertenni, de legnagyobb része azoknak, akik itt vannak, irtak alá váltókat, azok kik váltókat irtak alá, jól tudják, mennyit fizettek érte, én nem szoktam váltókat alá írni, de még is tudom azt, hogy fele a váltó adósoknak több mint 6% kamatot fizet, de bizony sok 10-12% kamatot is fizet, a precíz szám az, hogy 46%-a az összes zálog kölcsönöknek többet fizet, mint 6%. holott a magyar föld csak 3%-ot jövedelmez, ennek következése az, hogy szükségszerűleg tönkre megy a mezőgazda, ha kétszer annyit kény-

telen fizetni, mint a mennyit neki a befektetett pénz hoz. Találják csak ki, hogy az angolnak mikor pénzre van szüksége, mennyi kamatot kell fizetni? 15%-ot. Őök is szeretnék, azt ugy-e bár, hogy 15%-át fizessenek.

Az onnan ered Angliában, hogy ott nagy az ipar, nagy a kereskedés. Magyarországon nincsen sem nagy ipar, sem nagy kereskedelem, mert az osztrák a közvetítő. Angliában nemzeti politikát lehet üzni kereskedelmi és gazdasági téren. Magyarországon pedig osztrák politikát kell üzni, mert közös a vámterület. Magyarországon, ha valakinek pénzre van szüksége, borzasztó kamatot fizet, mert nincs magyar hitelintézet, mely egyedül Magyarországnak az érdekeit visené. Ha ez nincs meg ez meg lenne szereshető a legkisebb rázkódás nélkül, úgy, hogy a törvényt respektáljuk, tanácsos ezt kivinni, azt hiszem, minden józanészű ember azzal a felelettel elhet, hogy igen. És most rátérek arra egy pár szóval, hogy miért folyik mosi a nagy harc az országgyűlésben. Azért folyik, mert a kormány mesterségesen tartja nyitva az osztrákok számára azt a kaput, melyen beözönölhet az osztrák önzés, szípolozás a magyar földre.

Már a múlt év végével lefolyt a vámszövetség. Törvényszékvit, ha meg nem újítható, akkor fel kell állítani az önálló vámterületet. Most már azt hiszem, hogy minden ember megért engem, ha meghallgat, hogy óriási előnye lenne ez az országnak, de a kormány még sem hajtotta végre az év elején, s mikor mi rászoritottuk, a függetlenségi párt inkább törvényt kívüli állapotba hozta az országot és 15 napig törvényt ellenében szedte be és fizette át a vámokat az osztrákoknak. Továbbá a kormány maga hozott egy törvényt, úgy hívják 1898. évi 1. törvényezik, melyben megszabta, hogy mikor jár le a határidő, ameddig határozni kell az osztráknak, a határidő régtől lejár, az osztrákok még most sem határoztak. És mikor mi ezt láttuk, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ezzel a kormányval sem mire sem lehet menni (Ugy van). Mert ha akármit mond a kormány, a törvényre nem is tekintve vagy azt félremagyarázva, nyitva tartja az ajtót, hogy azon az osztrák pióczák beszéltassanak: akkor t. polgártársaim semmi se szent ebben az országban, hiába hoznak országos törvényeket, hogyha a kormány maga, mely hivatva volna a törvények első védőjének lenni, a törvényeket megszegi, akkor megszűnik mind az a biztosság, a mely a honpolgárok jogait megvédi, mert most megszegi az 1867. évi 12. t. cikket, majd megszegi a többi s oda halad, hogy bezár valakit, mert nem tetszik az orra. Egyszóval megszűnik minden alkotmányos biztosíték akkor, ha a polgárok nem lehetnek teljesen biztosak abba, hogy a törvény szentségét megtartja a kormány. Most azt látjuk, hogy a kormány nem tartja meg a törvény szentségét, most azt látjuk, hogy a törvénynek oly magyarázatát adja, a minő ő magának az országgyűlésen tett nyilatkozatával ellent mond. Ugy beszélnek ők, a hogy Bécsből a szél fú, nem egyenes uton járnak. Most tehát tisztelt polgártársaim meggyőződve arról, hogy ez a kormány nem érdemli meg a bizalmat, azért állunk ellen a kormánynak (Éljenzés).

Megjelen egy nyomtatvány, amelyet szinte az a bizonyos kis gazda irt, egy nyomtatvány, amelyet biztosan nem falusi kis gazda irt, hanem az a kis gazda ott lakik Budavárba s jó fizetésért irta. Az a kis gazda azt kérdezi, mit akarunk mi, forradalmat, vagy micsodát? Mi nem akarunk forradalmat, nem vagyunk oly bolondok.

De, tisztelt polgártársak! mi, a kik az ország érdekeit viseljük szívünkön, s kik látjuk, hogy az önálló vámterület csak a haza előmenetelére szolgál, s erre a legnagyobb buzalmat érezzük: azt hiszem, kötelességünket teljesítjük, mikor járunk-kelünk az országban s buzdítjuk a magyar nemzetet, hogy követeljék előhaladásunkat.

Meg kell még magyaráznom azt, s kifejtenem, hogy mi történik az országgal? hogy ha ezen jogunkat, most, hogy lejárt a vámszövetség, — nem érvényesítjük?

Már mondtam, hogy a haza egy világkereskedelmi cikk, olyan, hogy ha valahol hiányzik a buza, az egész világról oda özönlik. Ha tehát az osztrákok egy időre kizárják a magyar buzát, máshonnan hozzák, akkor ott ür támad és a magyar buza oda özönlik, mert olyan ez, mint a víz, hogy a hol gödröt talál, oda foly. (Helyeslés.)

Éppen azért, mivel a buza világezikk, nagyon vigyázni kell, hogyan alakulnak a világpiaczi árak.

T. polgártársak! Tudni kell azt, vagy ha nem tudják, jegyezzék meg jól, hogy az egész világon a buza ára folytonosan csökken. Természetes termelésű években, ha van buza, annak ára olcsó; ha nincsen, akkor drága. Emlékeznék rá, hogy a buza mennyire olcsó volt két évvel ezelőtt; de azt nem tudják, hogy a tengerentuli államokban mindig nagyobb és nagyobb területeket vetnek be buzával és az ár mindig alacsonyabb és alacsonyabb lesz, először azért, mert azon kifejtett államokban a gépmunka mindinkább terjed, másodsor azért, mert a vitelér olcsóbb lesz, mert Amerikából a buzát nem fizetésért hozzák át, hanem ingyen hozzák át, mint hajósulyt, s így a hajó tulajdonosnak nem szükséges beszerezni, hajósuly végett.

S minthogy a buzának az ára folytonosan csökken, kérem mi fog történni a szegény magyar gazda emberrel, ha a buzának világpiaczi ára oda fog leszállani, hogy általában véve Magyarországon buzát nyereséggel termelni nem lehet, sőt egyenes veszteséggel jár a buzatermelés. Így akkor tönkre megyünk, már pedig, t. polgártársak, nekem fáj a szívem, ha ezt kell mondanom, de szent igaz, hogy csaknem teljes bizonyosság az, hogy ide jutunk, még pedig nem hosszú évek sora múlva.

Bizonyosság ez azért, mert mint említettem, vannak olyan államok, melyekben a föld még kihasználva nincsen, a munkabér olcsó, gépek s tőke van s a szegény magyar gazdának 10%-ot kell a tőke után fizetni, holott a föld 3% jövedelmet hoz.

Ezen viszonyok tanulmányozására Anglia, amely a legpolgáriásodottabb állam, szükségnek látta bizottságot küldeni ki, hogy vizsgálja meg a buza árának hanyatlási okait. Ezen bizottság jelentésétől megijedhetünk, mert azt látjuk, hogy a buza ára arra van kárhözható, hogy folytonosan csökken még egy jó darab ideig; ha már most a magyar nem lesz képes magát megvédeni azelőtt, mielőtt bekövetkezik az, hogy a buza világpiaczi ára oly alacsonyra száll le, hogy Magyarországon eladásra buzát termelni nem lehet, akkor mi fog történni?

Magyarországnak fele éhen hal.

Borzasztó dolog, ezzel játszani nem lehet, ép azért kötelessége minden ahoz értő embernek megkövetelni, hogy jussanak kezeinkbe azon eszközök, amelyek felhasználásával lassanként átalakítható legyen a magyar termelési irány, leapasztható a földadó.

Mert hiszen miért olcsó az orosz buza, mert itt csaknem semmi földadó nincs.

Ha öntözés, csatornázás kell, lesz pénz, mert a 60 millió frtot magunk szedjük be, egyszóval végre valahára ne ajándékozzunk milliókat és 100 milliókat az osztráknak, hanem önönmagunk költsük el ezen óriási összegű pénzt (Éljenzés).

Azt hiszem t. Polgártársak, hogy azok után, amiket elmondtam, megértette a mezőgazda, hogy mennyire érdekében áll, hogy az önálló vámterület mellett legyen.

Érdekében van először azért, mert az ő terményének árát mesterségesen szorítják le, érdekében van azért, mert nem képes a termelés irányát olyan térerre vezetni, amely téren nem fenyegeti azon óriási veszély, továbbá érdekében van azért, mert mikor lejárnak az 1903. évi kereskedelmi szerződések a külállamokkal, akkor úgy kötheti meg a magyar nemzet ezen szerződéseket, ahogy saját érdekeinek megfelel.

Mi a törvény szentségét akarjuk (Ugy van, éljenzés) és hogy mennyire akarjuk a törvény szentségét és mennyire őszinte emberek vagyunk, bizonyítja az, hogy mi követel-

jük, hogy az 1867-iki törvényeket megtartsák, holott azok megváltoztatására folyvást törekedtünk, mi azt követeljük, hogy addig, amíg Magyarországnak valamely törvénye törvény, addig hajtsák végre.

Harminczev év óta küzdünk azon törvények ellen, amelyek végrehajtását most követeljük, miért? azért, mert törvény.

T. Polgártársak! lehet-e jóhiszeműséggel mondani, hogy törvényellenes dolgot akar csinálni olyan párt, amely még olyan törvény végrehajtását is követeli, amelynek eltörlésén dolgozik 31 év óta; ez a rosszhiszeműségnek netovábbja, mi járunk az egyenes uton; amelyet kijelölt számunkra a mi hazafiságunk (Éljenzés).

Mi nem tekintünk se jobbra, se balra, nem mond igazat, aki azt mondja, hogy szövetségünk Péterrel vagy Pállal, mi egyenes uton járunk, az ut széles, ha más ember is jár azon irányban, tessék, de mi nem járunk karöltve senkivel. Célunk csak egyetlenegy, az, hogy haladjunk megmondottan, higgadtan és okosan azon az uton — mig meg nem halunk — mely a függetlenséghez vezet (Éljenzés).

Mi ott látjuk lelki szemünk előtt azon oltárt, a melyet mi a haza oltárának tekintünk, mi ott látjuk azt az oltárt, a melyet megszentelt már századok óta annyi magyar embernek drága vére, mi ott látjuk azt az oltárt, a melyet szívünkben is felépítettünk, s a melyért áldozunk reggeltől estig és nem fogunk soha lankadni, mig hazafiságunk koszoruját le nem tesszük arra az oltárra! (Hosszas éljenzés és taps.)

Mi a magyar népnek vagyunk barátai, mi igazi népképviselők vagyunk, mi nem azt keressük, hogy hol van előny számunkra, hanem azt, hogy hol van előny a magyar polgárok számára, dolgozunk a haza jólétére.

Emberek vagyunk, csalódhatunk, de meggyőződésünk tiszta s megvagyunk győződve, hogy a mit igaznak hirdett az ország történelme 350 év óta, igaz lesz mindaddig, mig a magyar nemzet élni fog és élni kell. (Éljenzés és taps.)

T. Polgártársak! Kérem tehát arra mindnyájukat, hogy ha hallanak és olvasnak mindenféle badarságokat, ne figyeljenek arra, olyan ember nincsen, ha józan eszű, aki jobb szeretne szolga, mint független lenni. Ez nagyon egyszerű tétel, ide nem sok szám és okoskodás kell. Olyan ember, a ki jobb szereti, hogy a szomszédjának a felesége parancsol az ő házában nem ő, az olyan embert mi magyarok bolondnak nevezünk, és az, a ki átadja az erszényét a szomszédjának, azt mi magyarok szintén bolondnak szoktuk nevezni. Ha egyes ember ezt teszi, akkor minek nevezük az államot, a mely nem egyéb, mint az egyesek összesége.

Remélem, hogy egész erejünkkel, lelkünkkel támogatni fogják azon fáradságos küzdelmet, a melyet folytatunk. (Éljenzés.) És kiáltani fogják velem együtt, hogy: éljen a független Magyarország! (Hosszantartó meg-megújuló lelkes éljenzés és taps.)

Határozati javaslat előterjesztése.

Az országgyűléshez fölterjesztendő határozati javaslatot

dr. Bakonyi Samu

a debreczeni függetlenségi párt ügyésze olvasta fel a népgyűlés előtt s annak elfogadására a következő beszédben kérte fel a polgárokat:

Azon napnál világosabb igazságok után, melyeket országos pártunknak szeretett, becsült, nagy érdemű előke (Éljenzés) szépen és hűen önök elé tárt, felkérem önöket, hogy a határozati javaslatot és azon felirat szövegét, melyet a képviselőház elé terjesztünk, meghallgatni sziveskedjenek. Engedjék meg azonban nekem, hogy e helyről egy körülményre mutassak rá, mert az elnöki megnyitó is jelezte.

Olyan időket élünk, mikor vigan folyik a nemzeti közszellem meghamisítása és a közvélemény mesterséges gyártása. Ezen ténynyel szemben nem tehetünk egyebet mint hogy

apellálunk a minden hatalom forrására, önökre, a népre! Hallgassák meg a felolvasandó határozati és felirati javaslatot, hadd tudja meg az egész ország, a világ, hogy Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának tegnapi megalázó határozata (felkiáltások, abczug Dégenfeld) hamis, hogy Debreczen népének mi a valódi akarata; hadd menjen a két felirat az ország törvényhozása elé, hadd lássák, hogy melyik képviseli Debreczen népének igaz akaratát, hadd legyen ott a hivatalos határozat és a miénk. A végrehajtó bizottság nevében a következő határozati javaslatot van szerencsém előterjeszteni:

Határozati javaslat.

A Debreczen sz. kir. város polgársága által 1898 november 6-án tartott népgyűlés a magyar nemzet mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi érdekeinek védelmét és fejlődését egyedül az önálló vámterület és nemzeti jegybank alapján látja biztosíthatónak és ez Ausztriával való gazdasági közösség fenntartását a magyar állam törvényben biztosított önrendelkezési jogaival ellenkezőnek nyilvánítván, a gazdasági önállóság tényleges megvalósítása végett az országgyűlés képviselőházához feliratot intéz.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Minden államnak kétségbevonhatatlan joga van ahhoz, hogy az önálló államlet egyéb feladatai és feltételei közt gazdasági életét is kizárólag saját fejlődésének biztosítására szervezhesse. Magyarország állami önállósága kérdés dolga nem lehet s így a magyar államnak is elvitázhatatlan joga, hogy iparjának és kereskedelmének úgy mint mezőgazdaságának felvirágoztatását az önálló vámterület alapján biztosítsa. Magyarország ezen jogáról soha sehol le nem mondott, sőt ugyan azon törvények, melyek az osztrák állammal alkotmányos törvényhozási uton meghatározott időre és feltételek mellett létesített gazdasági közösséget megállapították, a magyar államnak az önálló vámterület alakításához való jogát kifejezetten és felremagyarozhatatlanul fenntartották.

Kétségtelen az is, hogy a felmódot vámszövettség még a múlt évi december hó 31 napján lejárt s alkotmányos uton meg nem újított, minél fogva Magyarország már a f. évi január hó 1-ső napja óta az önálló vámterület jogi alapján áll. Minthogy pedig a vámközösségnek az 1898. I. t.-cz. által megengedett tényleges meghosszabbítása a f. évvel véget ér: az 1867. XII. t. cz. 58. és 67. §-ának ellenkező magyarázatot meg nem tűrő, világos rendelkezése értelmében az önálló vámterülethez való jog tényleges érvényesítése lehet azon egyedüli törvényes és helyes követelés, a melynek megvalósítása nélkül hazánkban anyagi és szellemi erejét a termelés és kereskedelem minden ágában továbbra idegen érdekek fognak benítni és saját legfontosabb gazdasági és pénzügyi érdekeinek kielégítését valamint az állami élet legkiválóbb feladatainak betöltését akadályozni.

Mindezek alapján mi, mint Debreczen sz. kir. város polgárságának a mai napon tartott népgyűlése, esedezünk a mélyen tisztelt képviselőház előtt:

Méltóztassék a magyar kir. kormányt utasítani, hogy az Ausztriával való gazdasági közösség fenntartására irányuló törvényjavaslatok visszavonásával az 1899 évi január hó 1-ső napján megvalósítandó önálló vámterület és önálló vámtételek, valamint az önálló nemzeti jegybank megalkotására vonatkozó törvényjavaslatokat mielőbb előterjeszse s a tényleges megvalósítás érdekében elkerülhetetlenül szükséges előintézkedéseket sürgősen elrendelje és foganatosítsa.

Kelt Debreczen, 1898 nov. 6.

A debreczeni függetlenségi párt.

Kertész János.

T. Polgártársak! Jelen helyzetben, azon szép szavak után, melyek itt elhangzottak szükséges hogy az egész magyar nemzet úgy nyilatkozzék, mint egy ember, hogy tiltakoz-

unk az ellen, a mit a kormány most akar keresztül vinni. (Ugy van.) 30 esztendeje, mióta fizetjük a milliókat Ausztriának. Mit akar most a kormány? 10 évre oda akar bennünket dobori, hogy fizessük továbbra is a milliókat. Én azt mondom, nem fizetjük tovább, ha csak erőszakosan ki nem viszi. (Éljenzés.) Ha kiviszi, lelke rajta. Azért akarja ezt a kormány, mivel ha ő kimondja az önálló vámterületet, akkor őt onnan menesztik, de sokkal jobban ragaszkodik a hatalomhoz, hogy sem ezt megtegye.

Én gazdátársaim nevében kijelentem, hogy ezt a határozati javaslatot, a mit előttem szólott felolvasott elfogadjuk, (felkiáltások: elfogadjuk) követeljük az önálló vámterületet, követeljük az önálló jegybankot és tiltakozunk a kvóta felemelése ellen. Nem akarok tovább beszélni, átengedem a szót az iparos osztály szószólójának. (Éljenzés.)

Ekli Gábor.

Általában semmi szavam nincs ehhez az ügyhöz, mert a mik előttem történtek, ahhoz én nagyon kicsiny vagyok. Csak azt mondom a magam részéről, hogy én az összes polgártársak nevében kinyilatkoztatom azt, hogy az önálló vámterület mellett foglalunk állást. — (Éljenzés.)

Schwarz Vilmos

a debreczeni kereskedők képviselőjében, tolmácsolta a vele egy élethivatású honpolgárok akaratát, amelyben az összes kereskedőknek a felirati javaslatához való hozzájárulást volt kifejezve... Schwarz Vilmos a tárgyban a következő beszédet intézte a nép gyűléshez:

Tisztelt polgártársak!

A közösüges gazdasági állapot hívei, bazánk önállósága ellen most is előszedik a régi roszdás fegyvereket.

Előátnak és az unalomig ismétlik újból meg újból hogy Magyarország mezőgazdasággal foglalkozó Ausztria pedig iparúzó állam, a melyre kétszeresen is rá vagyunk utalva, azért, hogy nyers terményeink mindenkor biztos piacra találjanak, mi pedig az osztrák ipar-, kereskedelem czikkeivel szükségleteinket mindenkor kielegíthessük.

E szerint Magyarországnak örökös függésre kell kárhoztatva lennie, mert a földmivelő osztály-érdekei ellenzik a felszabadulást és a kereskedelem érdekei megcsinálnak a szakítást, mivel drágábban kapnánk az osztrák iparcikkeket.

Csak hogy ez a felfogás a milyen rövidlátó ép annyira valótlan is, mert hiszen nem veszi észre a gazdasági élet különböző nagyságainak szerves összetartását sőt lehetségesnek tartja a mezőgazda az iparos és a kereskedő érdekei közötti ellentétet.

Az én meggyőződésem szerint a kifejtett ipar, viágzó kereskedelem csak jótékony visszahatással lehet a meza meszelató vívmányaira a mezőgazdaság felleadulésére is.

De aki a nemzet boldogulását nem az egyes osztályok képzelte külön érdekeinek mértékével méri, joggal kérdezheti, hogy vajjon a közvagyonra nézve melyik a nagyobb csapás a kar-é, ami abból áll elő hogy az idegen gyártmányok vám- verseny nélkül árasztván el hazánkat, a magyar ipart gyökerében támsdják meg, vagy az amiatt veszteség hogy a magyar mezőgazdasági termények kedvező kivitelét az osztrák érdekeknek előnyös vámtételek akadályozzák.

Akarmelyiket tekintem is, csak azt látom hogy a mai szágényletes gyarmati állapotok mellett, a magyar kereskedelem soha önállóan ki nem fejlődhetik és örökre a tehetetlen szomszéd szolgálja marad.

Ezt én mint magyar kereskedő nem akarom, hanem kivelelem a törvényhozástól hogy adjá meg a módot a magyar kereskedelemnek, hogy a maga lábára álljon, mert hiszem, vallom, hogy a boldogulás nem a függésben van, és miként a világ többi állama, az ezeréves magyar állam is, megértett, arra, hogy gazdasági életét a saját érdekei szerint szabályozza.

Ezért a legmelegebben pártolom a felolvasott javaslatot.

Papp Elek beszéde.

Szeretve tisztelt polgártársak!
Kedves testvéreim!

Valahányszor a nép színe elé állok, mindig annyiszor úgy érzem magam, mintha a lelkiismeretem előtt jelennek meg és különösen ez alkalommal, a mikor az ország egyik leghazafiasabb érzelmű polgárai előtt jelenek meg, a kiknek legfőbb tulajdonsága a tiszta jellem, a férfui és emberi önzet és a hazaszeretet. Sokszorosan felébred bennem ezen érzület, hogy önök előtt az élő lelkiismeretnek kell megszólalni, mikor egy országgyűlési képviselő önök elé fellép, Örömmel szólok önökhöz, mert tudom, mert érzem, hogy önökhöz a legerősebb kapocs, az együtt érzés a hazaszeretet igaz kapcsa fűz. (Ugy van.) Örömmel szólok önökhöz, mert tudom, mert tapasztaltam, hogy önöket a korrupció, a szolgálattelkűségnek kísérlete soha nem tudta lealacsonyítani oda, hogy meggyőződésüket aruba bocsátották volna, soha nem tudta lealacsonyítani oda, hogy elvüket megváltoztatták volna.

Esős vagy napfényes idő, beke vagy haboru volt, mindig egyenesen haladtak azon az uton, melyet Magyarország ezredéves történelme mutat nekünk, haladtak azon az uton hogy t. i. visszavezessék a magyar nemzetet gondolatában, érzelmében azon útra, melyen gknt mintegy 350 év óta küzd, Felszólalásunknak nincs is más czéja, mint kijelentése annak, hogy mi az önök hazafiságában feltételül bizunk. Nincs más czéja: mint kijelentése annak, hogy ha valamikor szükség volt arra, hogy minden polgár resen álljon: ma van arra szükség, amikor a kishitűség, a mikor a meghunyászkodás, a mikor a bizelges, mely a szolgálattelkűségnek édes anyja. Nyomról nyomra, napról-napra tért akar hódítani a polgárok szívében és érzületében. Hiszen már ott vagyunk, hogy különösen a miniszteri palotákba és termekbe csak azoknak van jussok belépni, a kiknek a hazafiságuk és lelkiismeretük o-yan, mint a barometer, ott csak a szolgálattelkűség, csak a kishitűség talál meghalgtásra, csak az a párt, a mely a mai kormány háta mögé állott, nem tekintti az egész nemzetet egyébbnek, mint egy terített asztalnak, mely mellett lakmározni lehet. (Igaz! Ugy van!) Hiszen mit akarnak most is? Halotti tort akarnak ülti a magyar szabadság, a szentesített törvények temetkezésénél. Azt állítják, hogy ők utóda: az ugyan vezett Deák-pártnak. Mi soha sem mondtuk tanainknak a Deák-féle elveket, de azt megis ki merjük mondani, hogy azokhoz a férfiakhoz ne merjük magokat hasonlíttani, mert nagyobb külfölség van köztük és a Deák párt közt, mint a veréb és sas közt. (Éljenzés.) Hiszen tisztelt polgártársak, azok ezekhez a komiszokhoz képest (általános eljenzés) Herkulesek, — semmi mások, kik most itt azt akarják vitatni, hogy ők tudják a nemzet érdekében a törvény helyes értelmezését, bölcsességét, előre látást, hazafiságot hirdetnek, pedig jellemük a gyávaság és ravaszság!

Tisztelt Polgártársaim! Azt mondják, hogy okosan, körültekintőleg kell ezt a kérdést megoldani; arra akarják a nemzetet kényeszeríteni, hogy a mostani helyzetbe tegye azt, amit tett egy hitvány — nem magyar baka, aki azon félelmében, hogy a következő csatában talán el fog hullni, az ajtó sarkára felakasztotta magát. (Tetszés.) Az sem lepne meg bennünket, ha Bánffy és gárdája (Abczug!) ilyen tennélek, de sokkal furfangosabbak, sem hogy magukat akasszák föl, ők csak Bacs tornyai előtt tudnak meghunyászkodni, a honnan pedig a magyar nemzetnek jogot még soha sem hoztak, honnan csak a bátrak s csak a lángoló hazaszeretet tud valami jogot kicsikarni. (Éléak eljenzés.)

Ezek az urak állanak ma az ország hájójának kormányán, akik a magyar nemzetnek ezredéves jogait hitvány árucikknek és alkutárgyának tekintik: Azok a férfiak kormányozzák a magyar nemzet hajóját, a kik mihelyt egyszer közeledni látnak valami olyan veszélyt, amely őket talán kibillentené azon hajóból, a legdrágább kincset, a magyar

nemzet törvénybe irt jogait hányják ki a hajóból, hogy az osztrák vizeken továbbra is vigan evezhessenek.

Tisztelt Polgártársak! Ideje már annak, hogy a magyar nemzet ezeknek láttára és ezeknek tapasztalata után felébredjen tetszhalott almaiból és oda kiáltson azoknak, akik garazdaikodnak a magyar nemzet legszentebb jogaival: ne tovább! (Élénk éljenzés.)

Hozza T. Polgártársak annyira befészkelte már magát egyes rétegekbe a szolga lelkeség a kishitűség, hogy amint tegnap arczpirulva kellett hallanom, hogy ezen várost azzal szegényítették meg, hogy bizalmát szavaztak meg annak, aki Magyarország legszentebb jogait, legdrágább érdekeit dobja oda alku tárgyává. (Abczug) és szegyen gyalázat, hogy amint önök mondják voltak azok között olyan egyén is, aki hiva az önálló vámtörvénynek. En láttam olyan embert, aki midőn előre hátra öngyelt Jupiter szobra előtt levette kalapját és a megfeszített Jézus szobra előtt is, de még olyan embert nem láttam, aki meggyőződése ellenére bizalmat szavaz azért mert önállóságát nem tudja érvényre juttatni.

Ezen szíves s itt elhangzott kijelentések — után nem akarom e kérdést bővebben fejtegetni.

De egy pár szót megis megemlítek, mit akarunk mi most? Semmi egyebet, mint megfigyelve a viszonyokat, a lefolyt eseményeket, azokat egymással összehasonlítva, azon következtetésre jutottunk, hogy ha máskor jó volt is az a tanács, hogy a ki várni tud, annak a jövődől mindent meghoz, most ez a tanács nem jó, most azt kell elfogadnunk, a mit Kossuth Ferencz mondott (Éljenzés) hogy a ki nyerni akar, annak a jelen meghozza mindazt, a mi nekünk legfontosabb érdekünk anyagi tekintetben. Hát t. Polgártársaim azt mondják azok, a kik nem küzdenek e'vékért, hanem csak alusznak és eladják a magyar nemzet legszebb jogait, hogy mit akartok, van nektek örendelkezési jogotok, törvénybe is van iktatva. Hasonlít ez azon ember eszjárásához, a kinek két fia volt. A kisebbik fia erősen követelte, hogy apám (régén a száraz malom tescs volt) a malmot okvetlenül nekem add. Erre azt mondta az apa: édes fiam János, a malom a tied lesz, de a vámot Peter szedi be. (Helyeslés.) Így akarja velünk elhitetni, hogy elég az, ha a törvényben megvan írva a mi jogunk a külön berendezkedéshez, de azért továbbra is mindazon előnyöket, melyeket 30 ezelődől óta élvez az osztrák a közös vámtörvény köpenyge alatt a magyar rovasára mindazokat engedjük továbbra is nekik élvezni. Azok kik ez álláspontot helyeslik, vagy ellenségei a nemzetnek, vagy ha nem, oly rövidlátók, hogy azokat én országgyűlési képviselőnek soha meg nem választanám, sőt többet mondom, még azt is nagyon megdölném, ha száraz dajkának akarom őket adni.

T. Polgártársak! Én Istennek hála olyan választókerületnek vagyok képviselője, a melyben a független 48-as zászlót a hatalom a polgárok kezéből még soha kiesavarni (Éljenzés) nem volt képes. Ezek között, de nemcsak, hanem itt e szent helyen is, mikor ifjú koromban ezen iskolába jártam, mikor a hivatásokban volt csak szeretni, megtanultam azt, hogy egyetlen ut lehet az, a mi bennünket az igéret földjére elvezethet és ez az ut: ha rendíthetetlenül, igazán, hiven ragaszkodunk azon törvényekhez, melyekért öseink verüket ontották (Ugy van) A magyar ember már nem hasonlít azon benszülött amerikaiakhoz, kikhez midőn legelőször a fehér emberek mentek cifra tükörrel, melyben magukat nézték, a drága aranyokat vitték el. Nekünk más Kossuth Ferencz (Éljenzés) és az ő boldog emlékü édesapja. Magyarországon egykor kormányzója megmutathatta azt az utat, mely az igéret földjére vezet és ez az ut a 48-as törvényeknek világosságával van bevilágítva s mi csak akkor leszünk méltók velami névre, ha hivatásunk maradni azon törvényekhez, melyekért a függ. párt küzd a

szabadság, egyenlőség és testvériség szent nevében, ha a függetlenségi zászlót vigan bátran, elszántan lobogtatjuk. (Éljenzés.) És épen azért én bizom, hiszek hazámban és nemzetemben, mely egykor nagy volt, és a mely nagyobb lesz és nem pusztulhat el soha (Ugy van!) bizom, mindig bizom, mig ily lelkes polgárokkal lesz alkalmunk találkozni. (Lelkes éljenzés.)

Ezután Szunyogh Bertalan lépett az emelvényre s mint a függ. párt elnöke köszönetet mondott ugy a képviselőnek megjelöléséért, mint a népgyűlésen képviselt városok küldöttségének és az egybegyűlt közönségnek.

Ezek után a gyűlést feloszlatta. A közönség Kossuth Ferencz és a többi képviselők elletése közben oszlott szét.

A népgyűlés 1 órakor ért véget.

Bankett.

Népgyűlés után a közönség a képviselők tiszteletére rendezett banketre gyűlt egybe az Angol királynő éttermében, a hol Kiss Béla zenekara mellett jó magyaros gasztró szerint készült ebéd várakozott a megérkezőkre.

Az ebéd felett több lelkes pohárböszöntő hangzot: el, ezek közül eleven emlékezetükben van még: a Kossuth Ferencz, Thaly Kalmáné, Papp Eleké, Szabó Lászlóé, Kiss Alberté, dr. Bakonyi Samué, dr. Benedek Jánosé, dr. Nagy Zsigmondé, Kerész Jánosé.

Bankett után egy kellemesen átélvezett hazzfiai szórakozásnak edes emlékeivel oszlottak szét képviselők és polgárok egyaránt.

A képviselőház ülése nov. 5-ikén.

Debreczen, nov. 7.

Mig a kormánypárton egy kínos bizonytalanság ömlik s a határozatlan elvűek saját-sága szerint kérdőjelle válik mindeniknek megnyult arca és ezt az alakot beviszik az országháza is: addig az ellenzékiek arczán a teljesülés reményének örömteljes sugara, az erőteljes hazafiai jellem biztosságának határozott vonásai ömlenek el s az összehasonlításból még erősb bátorságot merítenek arra, hogy kiküzdjék mindazt, a mi a magyar haza függetlenségét, boldogságát feltételezi, megadja és biztosítja.

Ily képet alkotott a Ház a szombati ülésen.

Lázár Árpád élénk beszédében mindjárt legelől lobbantotta szemére Bánffy bárónak azt, hogy a nemzetiségekkel szemben a nemzeti politika követelményeit elhanyagolja.

Bogyay Máté nemzeti párti, — ezt követőleg.

Buzáth Ferencz fejtekte ki megokolva a bizalmatlanságot Bánffy ellen s készítette Fürster Ottó azon alkalmi megjegyzésre, hogy Buzáth nem olyan, mint a csongrádi patikus. Kétségen kívül mindenikök felé emelkedett azonban.

Fáy István függetlenségi párti ifjú szónok mind beszéde tartalma, mind az elmondás hevet tekintve. Bánffy ellen való támadása hazafias aggodalmi által, amelyeknek kifejezést adott, teljesen indokolt. A párhuzam szerint, amit az országos pártok közt vont, tisztán jellemzi e pártokat: a nemzeti pártot, amely felvilágosítást kíván, a függetlenségi pártot, amely az 1898. I. t. cikk végrehajtását követeli és a kormánypártot, amely kétségbeesetten, vagy talán kétségbeesve hallgat. Ez a helyzet politikai szükségessé teszi az ellenzék akcióját, még ha ezt a kormány és befolyások sajtója okstruczióknak nevezi is, s annyal inkább, mivel most nemesak a politikai, hanem a gánztisztviselési ügyek — Dessoeffy-ügy — merülnek fel, amik mindezeidig ninnesenek tisztába hozva, amelyek azonban Bánffy nyilatkozatával meg kell történnie.

Fáyot az ellenzék érdemlett ovációban részesítette

Ily kihívás után, méltán azt lehetett volna várni, hogy a kormány nyilatkozik, azonban ez még mindig késik.

Az elnök — Lang Lajos — Fáy beszéde után szünetet adott.

Szünet után Tibád Antal mondta el beszédét, mely iránt általános volt az érdeklődés. A volt államtitkár új színek s éles kritikát hozott a vitába. Rámutatott az erösszakkosságra, amelyeket az állam-tisztviselőkkel szembe megenged magának Bánffy. Felsorolta a törvénytelenégeket, amelyek az Erzsébet-rend alapítása körül történtek. Párhuzamot vont a magyar parlamenti önkény s a más országokban régebben divott abszolutizmus közt. Az orvoslása ennek a jövő titka; csak egy a bizonyos, hogy végét kell érnie, mert vagy a felébredő nemzeti közvélemény, vagy az uralkodó bölcsesége szünteti meg, ha nem — ultima ratio — a forradalom lehet csupán, csak hogy a forradalmaknak megvan az a tulajdonságuk, hogy nemesak a rossz és buta kormányokat, hanem sokszor az ártatlan dinasztikiakat is elseprik. Ez az argumentálás óriási hatást keltett az egész Házban. A kormánypárt, mintha kigyó csipte volna meg, fölszisszent és várakozásteljesen függesztette tekintetét az elnökre, de az elnök, mivel történeti összehasonlítás nem képezhet ürügyet a rendretasításra, nem is élt azzal, hanem csak a nyugalom helyreállítására csepengett. Tibád folytathatta tehát és bevégezhetette beszédét azzal, hogy Bánffytól meg kell tagadni minden kormányzati eszközt, mert az fáklja lenne kezében, amelyvel fejünk felett gyujtaná fel a Házat.

A beszédet kísérő éljen zajt és nyugtalanságot nagysokára tudta az elnök elhallgattatni.

Lakatos Miklós és Molnár interpellációinak az idő előrehaladott volta miatt hétfőre halasztása felett támadt aztán nagy vita a házszabályok felett, a melyben Gajary Ödön és Pulszky Ágost vádolták az ellenzéköt a házszabályokkal üzött visszaélés-sel, a mit Polonyi G. és Szentiványi K. utasították a legerélyesebben vissza es az elnök azzal vágta ketté, hogy igenis helye van az ellenzék által kért névszerinti szavazásnak, s elrendelte, hogy ez a szavazás hétfőn történjék.

Az ülés aztán nagy izgatottság között alig valamivel 3 óra előtt oszlott szét.

Színház.

Hoffmann meséi. Offenbach örök szép operetteje szombat — este zsufolt házat vonzott a színházba. A hármas női szerepet Leopold Francziska ragyogó kóloraturával és nagy iskolázottsággal énekelte.

Amit Leopold Francziska a baba jelenetben producát, az ugy játék, mint ének dolgában magas színvonalon állott. Zepai tudását, hámulatos technikáját emelte érvényre s kóloraturájával csodálatba ejtette a közönséget. A ki egy ilyen nehéz énekpértuban biztossággal, szabatosan es könnyedén oldja meg feladatát az kiváló énekesnő és méltó arra, hogy ne csak zugó tapsviharba, de a kritika soraiban is elismeréssel adózzunk neki. Szerencsés esteje volt partnerének Karcsnak, ki a nehéz énekszámokban biztossággal állotta meg helyét. Csátár bár nem tudja feledtetni — legalább ebben a szerepében nem — elődjét Bekésit, mégis azivesen sorozzuk azok közzé, a kiket az előadás sikerének osztályrészeséül elismerünk.

A mily dicséretreméltóan énekel a férfikar, eppen olyan botrányosan hamis és az előadás sikerét csaknem teljesen lerontó és disszonáns éneklést (ha ugyan annak lehet nevezni) vitt végbe a női kar. Szerencsére csak a második felvonásban énekeltek s így azután zavartalanul élvezhetők az előadások. f. m.

Két előadás.

Az Aranylakodalmot töltötte ki a vasárnap délutáni programot s a már nagyon jól ismert hazafias darab hatalmas délutáni közönséget vonzott, mely nagy tetszéssel és lelkesedéssel kísérte a szokásos jó előadást.

csak azt sajnálták, hogy mért hagyták ki a hortobágyi jelenetet, melyben az ifjú lengyel hős, O d r y Árpád oly remekül tud meghalni.

«A száraz kenyér» című énekes vígjáték volt a vasárnap este «premiereje»; K a r l w e i s K a b o s Ede fordításában azt a nem éppen ismeretlen tételt bizonyította, hogy a nyomoruság száraz kenyere nem nagyon kellemes! tisztességes uton-módon vagyont gyűjteni kötelesség, — tapasztalatlan rajongás ítélheti el a gazdagságot csak azért mert gazdagság. Viszont szívtelen önzés az, mely feleslegből nem nyújt okosan a szegényeknek. Egyaránt oszorozza a szociálizmus-ábrándjait, különösen az oly szociálizmusét, mely a jólét puha párnáiról hirdeti szent meggyőződését, de ha szegénységbe kerül, visszasír a vesztett «tökek» után, s a kolduló szegénységet, mely munka helyét a barátok, ismerősök és a jószívű embereket zsarolja.

Magasztalja a becsületes, munkás hétköznapi józan ész haladását, rámutat a kapzsi, önző filiszterek gyarlóságára, a tulvitt idealizmus félszégeire s a mellett két szerelmes pár nagyon kedves, mulatságos történetével adja meg az egész zamatját. Karlweis darabja hol iránymű, hol vígjáték, hol bohózat s a mellett az elején teljesen német termék, vízenyős moral predikációk foglalják el a dráma helyét. Hanem a 3 utolsó felvonás kárpótolt az első gyarlóságaiért is s dacára a sokszor magyartalan fordításnak, mely a »Du bist ein eitler Katerte« »Te hiu kandur vagy«-nak fordítja, élvezettel hallgatták végig.

Az előadás pedig olyan volt, hogy arra büszke lehet a debreczeni színjátszó társaság Sz a t h m á r y becsületes, munkás, okoson gazdag »self — mademan« B o d n á r j a olyan alak, aminőt még ő is csak jó kedvében tud teremteni; S z i k l a y Herkója sanyaróbb Vendel volt Sanyaró Vendelnél — őt csak látni és hallani lehet leírni azonban nem. A művészi gárda többi tagjai is kiváló alakításokat nyújtottak: H a l m y Margit a »szociálizmus eszméiért rajongó s később kigyógyuló szerelmes hölgyet, R u b o s Árpád és felesége S e r f ö z i Zseni az egymást híven szerető fiatal párt, S z e n t e s a pipogya filiszter férjet, K i s s Irén a házsártos, kevély hivatalnok asszonyt, igazán kitűnően alakították.

Meg kell dicsérnünk B á r d o s Irmát ki Lina szobalány szerepét ügyesen játszotta s csinos énekével tapsot aratott. Elenben O d r y a szociális eszmékért rajongó gazdag ifju, csak ott volt jó, hol már kezd megtörni, előbb szintelen volt, mint aki maga sem bizik elméletében s bátortalan, kin nem látszik meg hogy annyit utazzon külföldön. — R u b o s és S e r f ö z y nagyon szépen énekeltek is.

Szóval aki ott volt, kitűnően mulatott: a színház zsufolásig megtelt — a nem bérelt helyeken. A bérelt székek és bérelt páholyok tátongtak az ürességtől. A karzat zsufolva volt s már nem egyszerűen zajos volt, hanem valósággal belebeszéltek az előadásba; jó lesz oda 2—3 rendőrt állítani.

A művészi sikerű esthez még egyszer tiszta szívből gratulálunk.

H I R E K.

* **Pártunk intéző bizottsága** kedden, nov. 8-án delután 5 órakor ülést tart a függetlenségi kör helyiségében, melyre a biz. tagjai ez uton is meghívattak.

* **Halálozás.** Néhai Gyulai László b.ujfalu ev. ref. lelkész, egyházk. képviselő 53 éves korában 5-én este fél 9-kor meghalt temetése 8-án d. e. 10 órakor lesz Debreczenben az Ispotálytemplomból az ev. ref. egyház szertartása szerint. A tem. Gebauer tem. int. rendezi.

* **Új találmány.** Legjobb a Fáy-féle rögzítő finomító és szépítő arczkréme. Nem zsiros Ártalmatlan! Higanyt nem tartalmaz. Debreczenben kapható Dr. Róthschnek V. Emil és Tamásy-féle gyógyszerárban, valamint a készítőnél Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszyon.

x **Osztály sorsjegyek** a III. ssoáték I. osztályára $\frac{1}{2}$ 6 frt, $\frac{1}{2}$ 3 frt, $\frac{1}{4}$ 1 frt 50 kr, $\frac{1}{8}$ 75 kr. Ujságíró sorsjegyek 6 huzásra 1 korona 100.000 korona főnyereménnyel. Állam sorsjegyek 200.000 korona főnyereménnyel 2 frtért. Valamint minden huzásra mindennemű igérvények kaphatók Swartz Dániel dohány-üzsdéjében a »Bika« szálloda épületében.

x **Aron Miksa** szesz-, ser- és bor- nagykereskedésének irodáját f. évi november 8-tól fogva Simontfy (Kis uj) utca 14. számú saját házába teszi át. Bejarat: Szechenyi utca 13-ik szám alatt is.

Hatóságilag engedélyezett

Végkiárúsítás.

Visszavonhatatlanul az üzlet teljes feloszlása miatt

a raktáron levő

női és uri divat szövetek, függönyök, szőnyegek, Paplanok, vásznak, kész fehérneműek, Velesek, Cretonok, asztalneműek, óriási választék kötényekben, nyakkendők, esőernyők, zsebkendők és mindenféle divat áruk

a beszerzési áron alul

adatok el,

minden vásárlás csak félárba kerül, ezen rendkívüli kedvező alkalmat nem lehet eléggé ajánlani az érdeklődők figyelmébe.

Tisztelettel

Besenczky Kálmán,

a Bika szállodával szemben.

Kanári énekesek,

első és legnagyobb beszerzési forrás. A legnemesebb énekeseket Európa minden helyére postán kaphatja. Árjegyzék ingyen. W. Gönneke, St. Andreasberg i. Harz.

Uri és női divat áruház IFJ. KOVÁCS S.

Kossuth-utca

1-ső tkpénztár épület,
a következő cikkekét ajánl

mélyen leszállított árakon

fehér ingek,

sima és redős alsónadrágok

harisnyák

téli kesztyük,

Jäger ingek,

nyakkendők,

gallérok, kézellők,

esőernyők,

férfi, női és gyermek cipők,

valódi angol kalapok,

sapkák

fésűk, kefék, szappanok,

uti bőröndök

stb. itt fel nem sorolt cikkek

bámulatos olcsó árban

beszereshetők

a fenti czégnél.

Férfi és női bőrkesztyük minden színben 1 frt párja.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGKIÁRULÁS.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel hogy szabóüzletünk

kész férfi- és gyermek- ruhaáru osztályát

feloszlátjuk s meglevő nagy készletünket

igen jutányos áron

véglegesen kiáruljuk.

Teljes tisztelettel

SZEDLÁK és VÁMOS.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.